

JÓL VÁLASZTASZ?

Mitől jó egy döntés,
és hogyan találunk rá

M. Nurit Stosiek,
M. Gertraud Evanzin,
Ursula-Maria Bitterli

M. Nurit Stosiek
M. Gertraud Evanzin
Ursula-Maria Bitterli

JÓL VÁLASZTASZ?
Mitől jó egy döntés,
és hogyan találunk rá

M. Nurit Stosiek
M. Gertraud Evanzin
Ursula-Maria Bitterli

JÓL VÁLASZTASZ?

**MITŐL JÓ EGY DÖNTÉS,
ÉS HOGYAN TALÁLUNK RÁ**

Női lelkinap, 2014

Családkadémia-Óbudavár Egyesület
Óbudavár, 2015

M. Nurit Stosiek, Németország
M. Gertraud Evanzin, Ausztria/Magyarország
Ursula-Maria Bitterli, Svájc

Greifst du richtig?

Was gute Entscheidungen ausmacht
und wie wir sie finden
Schönstatt-Frauenbewegung
D-56179 Vallendar, Berg Schönstatt 8
info@sbfum.de • www.sbfum.de

Fordította: Vissiné Berényi Edit
Német nyelvi lektor: Baka Gabriella
Magyar nyelvi lektor: Dömötörfi Nóra
Címlapfotó: Soósné Dezső Zsuzsanna

ISBN 978-615-5149-83-2

Kiadja a Családkadémia-Óbudavár Egyesület
8272 Óbudavár, Kistelek u. 2.
www.csaladakademia.hu
kiado@csaladakademia.hu
Felelős kiadó: az Egyesület elnöke
Nyomdai előkészítés:
Palásthy Imre • www.PalasthyBt.hu
Nyomás: OOK Press nyomda, Veszprém
Felelős vezető: Szathmáry Attila

Tartalomjegyzék

Meghívás a Döntések Házába	7
Előcsarnok: A mindennapok mint felhasználói felület	11
Első helyiség: Ezotéria – segítség az élethez?	15
Második helyiség: A tisztázás ideje	23
Moziterem: Utazás az ismeretlenbe.....	33
Terasz: Mit tanulhatunk egy baseballjátékosról?..	39
Negyedik helyiség: Egy kis döntéstudomány	47
A tükörfolyosón át a belső udvarig.....	55
Ötödik helyiség: A kísérlet	63
Meghívás a valós Döntések Házába.....	79

Meghívás a Döntések Házába

Két barát találkozik az USA valamelyik déli államában. Így szól az egyik: „Mi van veled? Olyan levertnek tűnsz. Még mindig munkanélküli vagy?” Mire a másik: „Nem, az új munkám miatt van, egy hete csinálom.” „Mivel foglalkozol? – firtatja a barát. „Egy narancsültetvényen dolgozom. Egy fa alatt ülök az árnyékban, a szedők odahozzák a narancsot, én pedig a nagyokat az egyik kosárba teszem, a kicsiket egy másikba, a közepeseket meg egy harmadikba.” A barát számára ez egészen kényelmes munkának tűnik: „Mi ebben a nyomasztó?” „Hogy állandóan döntenem kell” – hangzik a válasz.

Ezt a tudatosan karikírozó példát két szociológus, Peter Ludwig Berger és Anton Zijderveld említi A kételkedés dicsérete című tanulmányában. „A német nyelvben azt, amit a narancsválogató érez, a találó »Qual der Wahl«¹ szófordulattal írják le” – mondják.

„Die Qual der Wahl”, vagyis döntenı nehéz

Erről mindannyian hosszasan tudnánk mesélni: Ma mit vegyek fel? Az olcsót vegyem, vagy maradjak a fair trade²-nél? Hogy viselkedjek, ha baj

- 1 (Die) Qual der Wahl: szó szerint a választás kínja, tulajdonképpen egy közmondás (Wer die Wahl hat, hat die Qual.) része, mely annyit tesz, hogy akinek választási lehetősége van, annak vállalnia kell a döntés ódiumát.
- 2 Méltányos vagy becsületes kereskedelem, olyan irányított kereskedelem, amely hangsúlyt helyez arra, hogy a harmadik világbeli termelő megkapja az őt megillető pénzt a terményéért.

van a kapcsolatomban? Ápolásra szoruló szüleimet magamhoz vegyem, vagy más megoldást keressek?

Életünk döntések sorozata – némelyek közülük egészen aprók, mások nagy horderejűek. A tudósok szerint akár százezer döntést is meghozhatunk egy nap. Legtöbbjük nem is tudatosul bennünk, mint például amikor a szupermarketben a polc felé nyúlunk, hogy az átláthatatlanul sok lehetőség közül kihalásszuk a megfelelő tusfürdőt vagy kedvenc lekvárunkat.

Nehezebb a helyzet, ha olyan döntéseket kell meghoznunk, amelyek megváltoztatják életünket. Ebben az esetben is átéljük a döntés kínját, még akkor is, ha szabad akaratunkból dönthetünk: az együttélés különböző formái közül választhatunk; igényünk van arra, hogy megvalósítsuk önmagunkat; felmerül a kérdés, hogy hogyan alakítsuk életünket. Így mindannyian folyamatosan szembesülünk azzal a kérdéssel is: ki vagyok én voltaképpen, és ki szeretné lenni? Mivel társadalmunkban már nincsen általánosan elfogadott formája annak, hogy hogyan viszonyuljunk egymáshoz, itt is mindig újra el kell döntenünk, hogy mikor viselkedünk helyesen. Berger és Zijderveld bemutatnak egy hétköznapi esetet: „Az európai kultúrában hosszú időn át szokás volt, hogy a férfiak, ha bementek valahová, előre engedték a nőket: Ladies first. Manapság egy férfinak minden ilyen helyzetben „fel kell mérnie” az adott nőt, s azután el kell *döntenie*, hogyan viselkedjen: kinyissa neki az ajtót (és bókot kapjon udvariasságáért, vagy pedig dühösen letorcolást: köszönöm, nem vagyok fogyatékos!), vagy az egyenjogúságot határozottan szem előtt tartva előre menjen (ugyanazokkal a beláthatatlan követ-

kezményekkel).” Mindennap számtalan olyan helyzet adódik, amikor villámgyorsan mérlegelnünk és döntenünk kell. Ezáltal a „állandó reflektálás” (Berger/Zijderveld) állapotába kerülünk. A két tudós szerint ezért nem is csoda, hogy ma annyi ember folyamatosan ideges és az idegösszeroppanás szélén áll.

A sürgető kérdés: Jól választok?

Barry Schwartz amerikai pszichológus arra hívja fel a figyelmet, hogy a túl sok választási lehetőség bénítóan hathat. „Egyre nehezebb döntenünk, legrosszabb esetben akár döntésképtelenné is válhatunk. Ez ugyanolyan rossz, mintha nem lenne döntési szabadságunk.”

Ennek következtében robbanásszerűen megnőtt a különböző életmódokat bemutató könyvek száma, egyre több segítséget kínálnak az identitáskereséshez. Mindenhez találhatunk valamilyen „professzionális” segítséget vagy önszegélyező csoportot, bár a „professzionális” nem mindig hozzáértést jelent, sokszor egyszerűen csak annyit, hogy a segítségre pénz ellenében tehetünk szert.

Erre a kihívásra különbözőképpen reagálunk. „Az emberek nagy többsége valószínűleg ugyanúgy viszonyul a döntéskényszer terhéhez, mint a halál elkerülhetetlenségéhez: beleveti magát az élet forgatagába, elkerülhetetlen döntéseit a lehető legkevesebb mérlegeléssel hozza meg, és ahogy tud, átevíckél az életen” (Berger/Zijderveld). Mások megpróbálnak megbirkózni a választási lehetőségek átláthatatlanságával. Ennek ára nem ritkán állandó lelki feszültség.

A sürgető kérdés, hogy jól választunk-e, mindegyik esetben jelen van, és mindannyiunkat érint. Mert nem minden jónak tűnő lehetőség jó számunkra, és vannak olyan döntések is, amelyeket nem lehet minden további nélkül visszavonni.

Ebben a könyvecskében mindenkit meghívunk, hogy keresse fel velünk a virtuális Döntések Házát. Ez a látogatás segíthet abban, hogy világosabban lássuk az életet – a sajátunkat, de családunkét, barátainkét is –, és tartósan jó döntésekkel boldoggá tegyük azt. Keljünk tehát útra lélekben a Döntések Házába.

A természetes világ,
amelyben élünk,
egy másik világ
látható előszobája.

A házba belépve tágas előcsarnokba juttunk. A falon egy nagy képernyő, rajta ez áll: „Ne feledd: mindennapjaid csak a felhasználói felületet jelentik!”

Az egészet szemléljük

Számítógépen dolgozva – némi tapasztalattal – sokféle feladatot tudunk jól megoldani. De ez még nem jelenti azt, hogy *értünk* is a számítógéphez. Miközben dolgozunk, a látható felhasználói felület mögött – azaz a mögött, amit a képernyőn látunk –, rengeteg láthatatlan számítástechnikai folyamat zajlik. Hiba esetén nem elegendő a számítógép külsején változtatni. Szükségünk van valakire, aki tisztában van azzal, hogy hogyan működik a rendszer. Ez az életünkre is igaz: mindaz, ami naponta lezajlik, amit látunk és átélünk, életünk „felhasználói felülete”. Ugyanígy az is, amiről a média tudósít, ami mindennapi beszélgetéseink témája, vagy a társadalmi és politikai trendek a maguk ellentmondásosságával és harsányságával. A valóság mindezeknél összetettebb. A mindennapos látható dolgok mögött olyan hatások rejlenek, amelyek döntéseinkre nézve jelentőséggel bírnak. „Az életben nem a felszín az érdekes, hanem ami az alatt vagy a mögött a mélyben van” – írja Tor Nørretranders dán tudományos újságíró. Még világosabban fogalmazza ezt meg a vallásszociológus P. L. Berger, akit fentebb már említettünk. Számára „a természetes világ, amelybe beleszületünk, amelyben élünk és meghalunk, nem az egyetlen világ, hanem egy másik világ látható előtere.”

Ha ezt a „mögöttes”, másik világot nem vesszük figyelembe, az visszahat döntéseinkre. Kentenich³ atya szerint ma egyre több ember dönt annak alapján, amit az adott pillanatban érzékel. „Nem tárgyi-

3 Josef Kentenich atya (1885-1968) a nemzetközi Schönstatt Mozgalom alapítója

lagosan végiggondolt okokból cselekszik, hanem állandóan változó, futó benyomások alapján... Ezért ítéletei és megállapításai mindig szubjektívek és megbízhatatlanok.” Azok az emberek, akik ötleyszerűen, pillanatnyi érzéseik és hangulatuk szerint döntenek, nagyon könnyen befolyásolhatók. „Néhány kedves szóért, némi körberajongásért és udvarlásért jóakaratum és szavazatum megvásárolható. A belső sebzettség oda vezethet, hogy amit az ember tegnap dicsért és kiválónak talált, azt ma elátkozza és elégeti” (J. Kentenich).

Ezzel szemben Kentenich atya abban látta életfeladatát, hogy az embereket belső szabadságra vezesse. Szabadságnak ő azt nevezi, hogy képesek vagyunk külső nyomás és belső szükség ellenére, saját érzéseink hullámverése közepette is „bizonyos függetlenséggel dönteni egy-egy dolog mellett vagy ellen”, és döntésünket meg is tudjuk valószínűsíteni. A fontos számára az, hogy az egyén kész-e arra, hogy észrevegye: a látható világ mögött egy hatalmasabb valóság van. Minden döntést ennek tudatában kell meghoznunk.

Társadalmunkban évek óta egyre nagyobb teret nyer egy sokrétegű áramlat, ami azt mutatja, hogy az emberek keresik ezt a láthatón túli valóságot. Sokan érzik úgy, hogy az „egyszerűen csak túlélni” akarása hosszú távon nem elégíti ki őket. Ezért próbálják ki a legkülönbözőbb ajánlatokat, melyeket az „ezotéria” szóval foglalhatunk össze. Vizsgáljuk ezt meg közelebbről.

Szeretnénk életünket kézben tartani.
Arra vágyunk, hogy belső világosságra
leljünk. Keressük az értelmet,
a beteljesült életet.

Az előcsarnokban egy ajtót látunk. Nyilvánvalóan a következő helyiségbe vezet, amelyet meg szeretnénk látogatni. Odamegyünk és benyitunk. Az ajtó mögött nem egyetlen terem található, hanem egy kisebb terekből álló hatalmas térség. Néhányat közülük ismerünk mindennapjainkból, mások idegenül hatnak.

Ezotéria mint mindennapi valóság

Ott van például a sarki könyvkereskedés. Az egyik polc felett a felirat: Spiritualitás/Ezotéria, rajta mindenféle könyv: a kártyavetéshez segítséget nyújtó útmutatótól a reikin a biorezonancián, a csakra-, virág- és ásványterápián keresztül az asztrológiáig minden kapható. Megtudjuk, hogy a könyvpiac az ezotériával kapcsolatos kiadványok óriási példányszámban kelnek el. A puhatáblás bestsellerek egy negyede ezoterikus alapokon kínál segítséget az élethez.

Ezután egy olyan tér következik, ahol újságokat találunk. A mi napilapunk is köztük van, benne horoszkóp – miért ne vetnénk bele egy pillantást, csak úgy szórakozásból? –, az egyik apróhirdetésben pedig egy asztrológus ajánlja fel szolgálatait. Mellette a helyi népfőiskola nyitott rendezvénynaptára, kínálatában „Energiaalkalmazás/Ingázás” illetve „Tarot”, valamint egy meghívás a közeli nagyvárosban megrendezésre kerülő ezoterikus vásárra.

Egy nagy képernyőn emberek – csupa normális, átlagos ember – mesélik, hogy lélekgyógyász kezelésének köszönhetően hogyan tudtak új életet kezdeni, mellesleg megtudjuk, hogy a „Lélekgyógyászok Szövetsége” szerint Németországban évente kb. hárommillióan vesznek igénybe ilyenfajta kezelést, s 6-9 milliárd eurót adnak ki érte.

Akaratlanul is felmerül az emberben a gondolat: ami ennyi embernek segít, az nem lehet rossz...

Következik egy másik képernyő: egy szeminárium női résztvevőit kérdezik, hogyan jutottak el az ezotériához. Legtöbbjük esetében rokonok vagy barátok tanácsolták, ők aztán beszerezték a megfelelő irodalmat, s eközben tanfolyamajánlatokra

bukkantak. Mások egy aromaterápiát, ajurvédikus masszázst és reikít kínáló wellnessnyaralást említenek kezdetként. Két nő elmondja, hogy ők keresztények, de amit itt tanulnak, az tulajdonképpen sokkal lebilincselőbb. Az egyik így szól: „Életemben először érzem azt, hogy megérkeztem, hogy elfogadnak.” Az interjú készítője szerint az ezotériába vetett hit a népesség minden szintjén megtalálható, de a használók kb. kétharmada nő – közülük a 40 és 50 közötti, jól képzett és jól szituált nők alkotják a fő célcsoportot.

Amit az emberek az ezotériában keresnek

A nagy térség egy másik részén interjút láthatunk Hartmut Zinser professzorral, aki valláskutató, jól ismeri az ezotéria világát. Szerinte az ezotéria mindennapi kultúránk részévé vált. Az arra vonatkozó vizsgálatok, hogy az emberek miért fordulnak az ezotéria felé, legfontosabb okként a következőket nevezik meg: „Érdeklődés a természetfeletti iránt. Kíváncsiság. És szórakozás. Azok, akik ténylegesen igénybe vesznek ezoterikus praktikákat, okként azt a segítséget jelölik meg, amelyet tájékozódásukhoz, döntéseikhez kapnak. Mivel a kérdést, hogy hogyan döntsünk, társadalmunkban egyre nehezebb megválaszolni, attól tartok, hogy további térhódítással kell számolnunk.” Ami az embereket az ezotériában megfogja, az nem más, mondja Zinser professzor, mint az az ígéret, hogy „egyszerűen, könnyen, jutányosan” magasabb tudás birtokába jutnak, melynek segítségével életüket kézben tudják tartani. „Az ezotéria nemcsak azt állítja, hogy van túlvilág, és hogy van ahhoz hozzáférése, hanem azt is, hogy hatalmas van fölötte. A

titokzatosság hatalmat sugall. Ezek a hatalommal kapcsolatos fantáziák nagyon sok embert magukkal ragadnak.” Arra a kérdésre, hogy van-e valami elfogadható az ezoterikus kínálatban, a kutató határozott nemmel válaszol, és hozzáteszi: „Vannak tisztázatlan kérdések és olyan dolgok, amelyekről még nem tudunk semmit. De a szellemek és istenek ezoterikus interpretációjával nem tudunk mit kezdeni. A legtöbb praktikat pontról pontra meg lehet cáfolni, de az emberek mégis szeretnének hozzájuk férni.” Ebben az ezotéria iránti megnövekedett keresletben Zinser kultúránk kritikáját látja: „A művészet unalmas, nem kínálja azt a szórakozást, amelyet kínálnia kellene. Az egyházak nem biztosítják a hozzáférést a rendkívülihez. A tudomány pedig nem elégíti ki a kíváncsiságot.”

Elgondolkodtató ez az interjú, mint ahogyan az a könyv is, amelynek már a címe beleolvasásra csábít: „A lélekkontárok”⁴, Heike Dierbach pszichológus és újságíró műve. A szerző óvatosságra int, különösen, ha az ezotéria terápiás alkalmazására kerül sor. Németországban bárki lehet terapeuta, így húsz- és harmincezer közé tehető azoknak az „újjászületetteknek”, „angyali követeknek”, „Hellinger-féle családfelállítóknak” és hasonlóknak a száma, akik – kereken ezerféle módszerrel – terápiás segítséget kínálnak. A pszichológus szerint az effajta ajánlatok jellemző jegyei közé tartozik többek között valamilyen természetfeletti elem a terápiában (pl. angyal), rövid ideig tartó kezelés magas

4 Heike Dierbach: Die Seelenpfuscher. Pseudo-Therapien, die krank machen. Rowohlt Taschenbuch VERLAG, Reinbek Bei Hamburg 2009

áron, a gyógyulás ígérete, reklámként beszámolókat megírt eseteikről köszönetnyilvánítással, valamint hogy a felszín alatt elvetik a tudományosan alátámasztott terápiákat. Dierbach megmutatja, hogy az ember általuk nem lesz döntésképesebb és önállóbb, sőt ezután lesz csak igazán szüksége professzionális terápiás segítségre. Olyan esetekre utal, amelyekben emberek maradandó károsodást szenvedtek, sőt arról is tud, hogy időről időre öngyilkosságok is előfordulnak.

Két tanúságtétel

Ebben a hatalmas térségben végül felfedezünk még egy nagy képernyőt, amelyen olyan nők valamelyest láthatók, akik felhagytak az ezotériával. Ezekből a beszámolókból kiderül, hogy mi viszi rá az embereket arra, hogy ilyen ajánlatokhoz nyúljanak, s mi az, ami fogva tartja őket.

Egy nő például elmeséli, hogy a barátjától való fájdalmas szakítás után barátnője buzdítására épített ki rendszeres kapcsolatot egy kártyavetővel. „Ehhez jöttek még a különböző beszerzések (tarotkártya, könyvek stb.), magam is elkezdtem kártyát vetni, aztán még azt is mondták, hogy van tehetségem hozzá, médium vagyok. Időközben már egy vagyont öltem a telefonálásba (a kártyavetőt naponta többször is felhívtam), auratanulmányozásba, társvisszaszerző jövendőmondókba.” Csak az egészsége megroppanása nyitotta fel a szemét. „Behúztam a vészféket, még ha nehezemre esett is. Felhagytam az egésszel, és újra magamra találtam. Éppen most számolom fel a sok ezoterikus kacatot, amely felgyülemlt nálam. Leiratkoztam különböző fórumokról, s az ex-ezoterikusok berlini

csoportjába járok, hogy hasonló gondolkodásúakkal találkozhassek. A templomban meggyújtottam egy mécsest – ilyet már régóta nem tettem –, imádkoztam, és segítséget kértem magam és az exem számára.”

Egy másik nő elmeséli, hogyan került kapcsolatba a teljes körű családfelállítással egy hétvégi kurzuson, ahová egy ismerőse vitte magával, aki azon a hétvégén „néhány témájával szeretett volna foglalkozni” (ez egy tipikus ezoterikus fordulat). Ő maga is részt vett egy családfelállításon, de nagyon nyomasztotta.

Tulajdonképpen, mondja visszatekintve, ennyi elég is lehetett volna. De „sajnos nem így volt, elkezdtem könyveket és kártyacsomagokat vásárolni. Tényleg igaz, hogy ezek a dolgok megváltoztatnak minket – hogy jó irányba-e, az kérdéses. Az ember egyre jobban átszellemül, és feljebbvalónak érzi magát azoknál, akik »még nem jutottak el idáig«... Állandó vásárló lettem városunk egyik ezoterikus boltjában... Az ezoterikus piacon mindig van valami új, legyen az könyv, kártya jósláshoz, CD, auraspray-k, kövek, szemináriumok stb. Egy nagyvárosban élek, ott a kínálat valóban óriási. Ekkortájt már feltűnt, hogy valahogy minden könyv, kártya- és terápialeírás többnyire felettébb terjedelmes és gyakran nagyon bonyolult, és magamban csendben kételkedni kezdtem, hogy valóban helyes-e, amit csinálok... A »szervedély« – sajnos ez szervedély – mégis erősebb volt, mint a kételeyeim. Testterápiás kurzusokra jártam, spirituális hátterű masszázstechnikákat tanultam – ezekhez mindig járt egy halom papír –, de ez sem volt elég, a bennem lévő üresség még mindig ott volt. Nem tu-

dom pontosan, mit is kerestem, mert hogy ez keresés volt, az biztos, de nem tudtam volna pontosan megfogalmazni, hogy mit keresek... Azt hiszem, az idők során több ezer eurót kiadtam ezoterikus odüsszeiámra. Ugyanakkor szerintem a legtöbb tanácsadó nagyon kedves ember, és én valószínűleg azért is hívtam fel őket olyan gyakran, mivel egyedül éreztem magam. Mert addigra már – a magam számára ugyan észrevétlenül – egyre jobban magamba zárkóztam, alig jártam el valahová, a családomat és a barátaimat elhanyagoltam. Ehhez jött még két évvel ezelőtt, hogy munkanélküli lettem, és azt hiszem, hogy az ezotéria, a midlife krízis⁵ és a munkanélküliség együttes hatására zuhantam igazán mélyre. Alig mentem ki a házból, sokat voltam egyedül, egyre többször jött rám félelem és pánikroham.”

Végül ez a nő felkeresett egy orvost, és önként bevonult egy pszichiátriai klinikára. A terápia segített, mint ahogy kórházi tartózkodása után az a tanácsadó is, akit már korábban többször felhívott. „Ő tényleg nagyszerű, mindenféle hókuszpókuszt, kártyát, ingát stb. határozottan elutasít. Időközben már én is kételkedni kezdtem mindebben, de neki is nagy része van abban, hogy radikálisan felhagytam mindennel, ami ezotériával kapcsolatos – mindent beraktam egy nagy ládába, és kidobtam a szemétkébe.

Ez az asszony mondta azt is, hogy figyeljem meg, milyen érzés ezeket a könyveket, kártyákat stb. megfogni, meleg-e vagy hideg. Így utólag most

5 önálló magyar elnevezése nincs, a középkorúak lelki válságát értjük alatta

már teljesen világos, de akkoriban tudatosan nem érzékelttem, hogy milyen hidegek ezek a dolgok, vagy hogy gyakran milyen kellemetlen érzésem volt. Hálás vagyok neki még ma is, és örülök, hogy időnként még mindig találkozunk.”⁶

Mi mozgatja az embereket, amikor az ezotériához fordulnak? Szeretnék életüket kézben tartani, dolgaikat irányítani. Arra vágnak, hogy belső világosságra leljenek, tisztánlátásra jussanak az életükkel kapcsolatban is. Keresik az értelmet, a beteljesült életet... Ez mind nagyon is érthető indíték, ezért aztán az ezoterikus megaáradat mindenfelé terjed. Az egész olyan normálisnak látszik, és minél inkább részévé válik mindennapjainknak, annál inkább használjuk. De valóban út-e az ezotéria? Ne-tán AZ út?

6 A rövidített tanúságtételek a www.achtung-lichtarbeit.de – Aussteiger berichten internetes oldalról származnak. Hasonló oldal: www.lichtarbeit.asia.de

Semminek nincs joga félelmet kelteni bennünk. S végeredményben semminek nincs is hatalma hozzá.

A Döntések Házának ebben az első részében máris rengeteg benyomás ért minket, és sok kérdés merült fel bennünk. Ezért jól esik, amikor egy új, nyitott ajtót fedezünk fel, amely egy olyan helyiségbe vezet, ahol alkalmunk nyílik elgondolkozni: a nagy ablakok világossá teszik, nyugalom van, s nincsenek benne olyan dolgok, amelyek elvonnák figyelmünket. A középben elhelyezett ülőgarnitúra mindenkit hívogat. Ideális hely, hogy benyomásainkat közösen feldolgozzuk.

Értelmezés

Az ezoterikus térségen átvezető út egy valamit világossá tett: az ezotéria⁷ mint olyan nem létezik, sokkal inkább különböző áramlatok nagy gyűjtőhelye. Nem minden, ami ezen a néven fut, ugyanolyan mélyreható vagy kockázatos. A kínálat sokszínű, s részben ellentmondásos. De minden esetben az a cél, hogy különleges eszközökkel vagy különlegesen képzett személyek segítségével közelebb kerüljünk ahhoz, ami a látható világ mögött rejtőzik, hogy megértsük azt, s ez hasznunkra legyen.

A kérdés csak az, ki adja nekünk a hozzáférést. Nem arról van-e szó, hogy más hatalmaknak is van hozzáférésük, amelyektől függésbe kerülünk? Másrészt amikor mi, keresztények Istenre hagyatkozunk, nem kerülünk-e mi is függésbe Tőle? Ezenkívül szellemi lényeket keresztény hitünkben is ismerünk. Miért ne lehetne hozzáférésünk a bensőnkhez és a világhoz szellemek segítségével? Kérdés kérdés hátán.

Közös keresgélésünk során fény derül néhány dologra.

Az ezotéria gyenge pontjainkon szólít meg minket, és hatalmat ígér felettük. Így sokak előtt olyan útként jelenik meg, amelynek segítségével újra kézbe tudják venni életük irányítását, befolyásolni tudnak olyan folyamatokat, amelyek eddig kicsúsztak a kezeik közül. De ennek nagy az ára. Elveszthetjük azt, ami számunkra, emberek számára a legértékesebb: önrendelkezésünket, belső szabadságunkat.

⁷ a görög esoterós szóból származik, jelentése: elrejtett, belső

Természetesen keresztény hitünk is számol szellemi lényekkel. A Biblia és az egyházi hagyomány általában angyaloknak nevezi őket. Mi, keresztények hiszünk „az egy Istenben, mennynek és földnek, minden láthatónak és láthatatlannak” (l. hitvallás) és a tiszta szellemek világának terem-tőjében. Teljes természetességgel kapcsolódunk bele minden szentmisén az angyalok és szentek Istent dicsérő énekébe. A liturgia sok helyen világosan megnevezi az angyalokat. Hozzátartoznak hitvilágunkhoz.

Ezek a tiszta szellemek nagyobb tudással rendelkeznek, mint mi, emberek, mert a színről szín-re látás kegyelmében élnek (vö. Mt 18,10). De nem ismerik az ég és a föld történetének minden titkát. Van, amit egyedül Isten, az Atya tud (vö. Mt 24,36). Isten jónak teremtette őket, s ők is, ugyanúgy, mint Isten, a mi javunkat akarják. Mellénk állnak, de mindig úgy, hogy a szabadságunk ne sérüljön. Mert Isten maga adta nekünk ezt a szabadságot. A nagy kérdés az: ha Isten mindent szeretetből teremtett, és ha minden, amit ő alkotott, jó, akkor honnan van a gonoszság a világban, honnan jön a gonosz, honnan jönnek a gonosz szellemek?

A szellemek szétválasztása

A Biblia utal a szellemek szétválasztására. A mindennapi szóhasználat itt szó szerint értendő. Időszámításunkon kívül – az örökkévalóságban –, az ember teremtése előtt nagy veszekedés támadt az angyalok között (Jel 12,7). A Biblia nem ad semmiféle támpontot arra vonatkozólag, hogy mi vált-hatta ki ezt a vitát. Bizonyára az angyalok egy része vonakodott Istent az ő abszolút nagyságában elis-

merni. Olyanok akartak lenni, mint Isten, függetlenek akartak lenni tőle. Ezért Isten ellen döntöttek. A végkimenetelről Jézus maga számol be, amikor így szól apostolaihoz: „Láttam a sátánt: mint a villám, úgy bukott le az égből” (Lk 10,18). A szellemi lények magas intelligenciája következtében a bukott angyalok teljesen világosan felismerhették a következményeket. Az Isten elleni döntés végérvényes és visszavonhatatlan. Amikor az egyházi hagyomány ördögökről vagy démonokról beszél, ezeket az Istentől elfordult, bukott angyalokat érti alatta. Ők tudják, hogy elvesztették Istent, és hogy végső céljukat soha többé nem tudják elérni. Ezért tele vannak gyűlölettel, hiszen ami elérhetetlenné vált, az gyűlöletessé lesz. Ez az alapbeállítódás határozza meg működésüket: megpróbálnak más lelkeket is saját sorsukra juttatni.

Ennek ismeretében vessünk még egy pillantást az ezotériára: természetesen mindaz, ami ezen a néven fut, nem egyenlő mértékben kérdéses. De amikor az ezotériát arra használják, hogy sötét titkok felett hatalmat nyerjenek, és olyanná legyenek, mint Isten, akkor az nem származhat a jó szellemektől. Hiszen pont ezen a ponton váltak szét a szellemek. És ez az ember sebezhető pontja is. A bibliai elbeszélés a bűnbeesésről – a kígyó, amely Évát elcsábítja az ígérettel: „Olyanok lesztek, mint az istenek, akik ismerik a jót és a rosszat” (Ter 3,5) – természetesen nem egy, az emberiség hajnalán készült beszámoló. De rávilágít arra, hogy a rosszra való hajlam, a gyengeségek és bűnök emberlétünkben is abban gyökereznek, hogy nyilvánvalóan létezett Isten elleni lázadás. Mindazonáltal a bűneset után ezt olvassuk: „Erre felnyílt a szemük” (Ter

3,7). Ez azt jelenti, hogy az embernek nem sajátja a tiszta szellemek tisztánlátása, s ezért nyilvánvalóan nem tudja felmérni rossz döntésének minden következményét. Ő lehetőséget kapott a megváltás elfogadására. A bukott angyalok döntése azonban végérvényes.

Hogy van gonosz a világban – hogy működnek gonosz szellemek –, azt az emberiség történetében újra és újra megfigyelhetjük.

Tettek, amelyek az égre kiáltanak

Kentenich atya legújabb kori történelmünk rendkívüli borzalmaait említi: „Ha például emlékezetükbe idézik, amit a koncentrációs táborokról hallottak, vagy amit a tömeggyilkosságokról hallottak, a természetellenes, a természetünknek elmentmondó kísérletekről, amelyeket tömegével végeznek, azonnal azt fogják mondani: annyira nem rossz az emberi természet, hogy magától ilyesmit tegyen!” A maguk módján az utóbbi idők diktátorai is, akik milliószámra küldtek embereket a halálba, az ördög befolyását mutatják: „Gondoljanak csak Hitlerre, vagy gondoljanak Sztálinra vagy a többire – hatalmas művet akartak létre hozni, úgyszólván mindenhatók akartak lenni” (J. Kentenich). Itt felsorolhatjuk azokat a szörnyűségeket is, amelyeket különböző országok diktátorai a jelenben elkövetnek, de megemlíthetjük az egyes emberek által elkövetett kegyetlenségeket is. P. L. Berger, amikor a koncentrációs táborokban elkövetett gáztettekről beszél, nyíltan kimondja: „Vannak tettek, amelyek az égre kiáltanak... Nemcsak gonoszak, hanem egyenesen borzalmasak.” Aztán következik a találó kijelentés: „Azok a tettek, amelyek az égre kiálta-

nak, a pokolért is kiáltanak”, a pokol létezésének jelei.

Léteznek tehát a gonosz szellemek – de nem a teremtésből kifolyólag gonoszak, hanem az Istennel szemben kimondott eltökélt „nem” miatt. Változatlanul megvan minden jellemzőjük, amely a szellemi lények sajátja, felettébb intelligensek, és képesek anyagi világunk bizonyos folyamatait megváltoztatni. Ezáltal szert tehetnek emberek feletti befolyásra is, amennyire Isten engedi. Egy valamire azonban a bukott angyalok a jó angyalokkal szemben már nem képesek: nincs többé betekintésük abba, ami bensőnkben zajlik, amit gondolunk és érzünk, amitől szenvedünk, és amire vágyunk. Őrzőangyalunk és más angyalok, akiket Isten mellénk ad, állandóan Isten arcát látják, s ezáltal mint egy tükörben mindent érzékelnek, ami bennünk zajlik: hogy mely küzdelmek, mely félelmek, milyen szándékok mozgatnak minket. Így belülről tudnak minket megvédeni s a jóban erősíteni, anélkül, hogy szabadságunkban korlátoznának minket.

A gonosz szellemek ennek a tudásnak már nincsenek birtokában. Ezért megpróbálnak megnyilatkozásainkból és viselkedésünkből rólunk képet nyerni és felettünk befolyásra szert tenni. Azáltal, hogy megmaradt hatalmukat – hogy befolyásolni képesek bizonyos folyamatokat – az embernek átadják, gyakran bensője fölött is átveszik az uralmat. Amikor valaki a sötét hatalmak mellett dönt, felületesen nézve hatalomra és befolyásra tehet szert. De ennek ára személyes szabadságának elvesztése. Mert a gonosz hatalmak nem azt akarják, hogy szabadságunk legyen, ők uralni és birtokolni akarnak minket.

Azonban ha Isten mellett döntünk, az szabad-
dá tesz minket. Isten olyan messzire ment, hogy
angyalainak lehetőséget adott arra, hogy ellene
döntsenek. Már ez azt mutatja, hogy nagyra becsüli
a szabadságot. Mert szeretni, és az emberben sze-
retet ébreszteni akar, s ez csak szabadon lehetsé-
ges.

A nagy kérdés az, hogy hogyan válunk képessé
arra, hogy e nehezen kiismerhető hatalmak küzdel-
me közepette jól döntsünk? A válasz két szó, amely
a keresztelési liturgiában elhangzik, s amelyet a
keresztségi fogadalom megújításakor minden alkalmal-
lommal újra hallunk: *ellene mondok és hiszem*.

Ellene mondok és hiszem

Kereszteléskor a következő kérdések hangza-
nak el:

Ellene mondotok-e a gonosznak, hogy Isten
gyermekeinek szabadságában élhettek? – Ellene
mondunk.

Ellene mondotok-e a gonosz csábításainak,
hogy ne lehessen hatalma felettetek? – Ellene mon-
dunk.

Ellene mondotok-e a sátánnak, minden go-
noszság forrásának? – Ellene mondunk.

Ezután, szintén kérdések formájában a hitval-
lás részei következnek, melyekre háromszor vála-
szoljuk: „Hiszünk.”

Ellene mondunk és hiszünk. I. Vilmosról mesélik,
hogy egyszer megkérdezte udvari főprédikátorát:
„Ön hisz még az ördögben?” „Nem, felség” – szolt a
válasz. „Én Istenben hiszek, az Atyában, a Fiúban és
a Szentlélekben. De számolok az ördöggel!”

A keresztségi fogadalom megújítása minden alkalommal tudatosítja bennünk: hinni, szilárdan bízni Isten irgalmasságában a fontosabb. „Isten sosem fárad bele a megbocsátásba, mi vagyunk, akik belefáradunk abba, hogy irgalmáért könyörögjünk” – mondja Ferenc pápa. Isten nagyobb, mint a mi hibáink, mindent meg tud nekünk bocsátani, csak ne zárkózzunk be előtte.

De a kísértőnek pont ez a legfontosabb szándéka: rá akar venni minket arra, hogy bezárkózzunk Isten előtt. Vagy úgy, hogy magunkat hatalmasabbnak tartjuk nála, vagy úgy, hogy gyengeségeinket és tévedéseinket szégyelljük, és félelemből vagy büszkeségből rejtegetjük őket előtte. Mindkettő bezár minket Isten előtt.

Ebből következőleg az ördögnek ellene mondani nem azt jelenti, hogy állandóan a falra festjük vagy a tőle való félelemben élünk. A filozófus Hanna-Barbara Gerl Karl Valentint⁸ idézi: „Még csak ne is ignoráljuk.” Azaz ne törődjünk vele, figyelemre se méltassuk. Nincs joga ránk.

Ellene mondani ezzel szemben azt jelenti, hogy bensőnkől és környezetünkől következetesen eltávolítunk mindent, ami homályos, ami belül bénít minket, a borzongást, a sötét, pusztító, természetellenes erők titkos élvezetét. Semminek nincs joga megfélemlíteni bennünket. S végső soron semminek nincs is hatalma hozzá, ha törekszünk arra, hogy Istenbe kapaszkodjunk, és hagyjuk magunkat Isten gyermekeinek szabadságára vezetni, még akkor is, ha újra és újra elbukunk.

8 Eredetileg Valentin Ludwig Fey (1882-1948), német komikus, író, filmproducer.

Ez az az út, amely mellett Kentenich atya száz évvel ezelőtt Schönstatt alapításával elkötelezte magát. Amikor Schönstattról mint „szabadságmozgalomról” beszél, rögtön hozzáteszi: „Tudniillik Isten gyermekeinek szabadságáért harcoltunk és harcolunk.” Kentenich atyának nagy szenvedélye volt, hogy a mai világ feltételei között segítse az embereket rátalálni erre a belső szabadságra, amely egész méltóságukat adja. Schönstatt központi lelki folyamata, a Máriával kötött szeretet-szövetség mindenekelőtt a keresztségben kötött szövetség megújítása. Aktualizálja a keresztség, az istengyermekség kegyelmét, de bele is nevel minket ebbe a valóságba: megtanulunk magunkon dolgozni, hogy „Isten gyermekeinek szabadságában” élhessünk – ahogyan a keresztelési szertartásban hangzik.

Ez a szabadságban való önnevelés Schönstatt egyik alap gondolata, de minden keresztény számára fontos, végső célunkat, az örökkévalóságot tekintve is. Mert bár Isten kegyelme még az utolsó pillanatban is teljesen megváltoztathatja az ember életét, de erre nyitottnak kell lenni. Isten senkit nem kényszerít boldogságra. Hogy ezt mélyebben megértsük, abban segíthet, ha felkeresünk egy további helyiséget a Döntések Házában.

„Végül csak kétféle ember lesz: azok, akik ezt mondják Istennek: »Legyen meg a te akaratod«, és azok, akiknek Isten mondja végül: »Legyen meg a te akaratod«... Egyetlen lélek sem késik le a boldogságról, aki azt komolyan és állhatatosan kéri. Aki keres, talál.”
(C. S. Lewis)

Utunk a Döntések Házában most egy moziterembe vezet. Ott egy virtuális utazásra hívnak minket: az író C. S. Lewis „A nagy válás” c. művében leírja, hogyan képzei el útját a túlvilágra.

Utazás az ismeretlenbe

A történet az örök tavasz birodalmába visz el minket, úgymond a mennyország kapujába. A látogatók busszal érkeznek, és ott olyan ismerősökkel találkoznak, akik már az örök boldogság részesei. Drámai jelenetek tanúi leszünk: azok, akik már a mennyországban vannak, megpróbálják érzékeltetni, hogy olyan boldogságban élnek, amelyet el sem tudtak volna képzelni. Igyekeznek rábeszélni a többieket, hogy engedjék el mindazt, ami még elválasztja őket Istentől, és menjenek velük a mennyország csodálatos birodalmába. De a látogatók többsége csak nagyon nehezen tudja rászánni magát erre. Némelyikükről nem is derül ki, hogy végül igent mondanak-e az ajánlatra. Mások határozotlan visszautasítják, és visszatérnek a buszhoz. Röviden bemutatunk hármat ezekből a jelenetekből, három női sorsot.

Az első Pam, egy édesanya, akinek fia, Michael már régen meghalt, ám Pam még most is annyira isteníti, hogy csak ő és a vele kapcsolatos emlékek léteznek számára. Ezzel két másik gyermekét mélyen megbántotta. Mégis *nekik* veti a szemükre, hogy sosem értették meg anyai fájdalmát. Bátyja, aki már a mennyországban van, igyekszik megnyerni őt. Megpróbálja megmagyarázni neki, hogy milyen önző a halott fia iránt táplált szeretete. Meg akarja győzni, hogy csak rövid időre kell átengednie Michaelt Istennek, aztán ő maga is találkozhat Istennel, és az Ő szeretetében sokkal intenzívebben kaphatja vissza gyermekét, mint amikor az még élt. De az asszony csak akkor hajlandó Istenre hagyatkozni, ha Ő azonnal visszaadja neki a fiát. Inkább akar Michaellel a pokolban lenni, mint még bizony-

talan ideig várni rá. Annyira ragaszkodik fiához, hogy sajnálja tőle az örök boldogságot, és képtelen átadni önmagát Isten szeretetének. Nyitva marad, hogy sikerül-e a bátyjának megnyerni őt a mennyország számára.

A következő beszélgetés egy állandóan zsörtölődő asszony és egy olyan személy között zajlik, akiről nyilvánvaló, hogy valaha közel állt hozzá. Ennek a személynek esélye sincs rá, hogy a zsörtölődőnek beszámoljon a mennyei boldogságról, mivel az folyamatosan arról beszél, hogy egész életében igazságtalanul bántak vele.

Az elbeszélő, aki figyeli őket, ijedten fordul oda kísérijéhez: nem létezik, hogy ez az asszony csak azért veszíti el az örök boldogságot, mert zsémbes! Kísérijője elmagyarázza neki: „Ha a zsörtölődés mélyén van még benne valami – akármi-lyen csekélyke is – a valódi asszonyból, újra életre kelhet” (C. S. Lewis). De az is lehetséges, hogy élete folyamán annyira eleresztette magát, hogy már semmi más, csak merő zsörtölődés. Ez eleinte csak egy hangulat, az ember mindenben talál valami kivetnivalót, de közben rosszul érzi magát, és talán őszintén szeretne is ezen változtatni. Ám mindig újra enged, hol emiatt zsörtölődik, hol amiatt zsémbes, s egyszer csak eljut oda, hogy nincs visszaút, mert a bensőjéből kiveszett a személyiség, aki ezt a zsörtölődést rossznak találná, vagy legalább élvezné: olyannyira élő zsörtölődéssé vált, hogy már nem tudja abbahagyni. Szüntelenül mondja, mint egy gép. Az az ember, aki mindig a rosszat látja, és állandóan enged az önsajnálatnak, elveszíti önmagát. Ez esetben is nyitva marad, hogy hogyan végződik a történet.

A harmadik asszony egy beszélgetésben elmondja: egész életében azon fáradozott, hogy férje, Robert karrierjét egyengesse. Minden erejét latba vetette, hogy megfelelő nevű és rangú barátokat szerezzen számára, nagy összejöveleket rendezett, de a férje sosem mondott neki köszönetet ezért, hanem végül még tiltakozni is kezdett, sőt idegösszeroppanást kapott. Nem érti, mondja az asszony, hogy egy ilyen ember hogyan juthatott a mennyei boldogságba, ő pedig még nem. Érezhető, hogy ez az asszony becsvágyával lelkiileg tönkretette a férjét – mégis őt hibáztatja. Végül azt követeli, hogy szolgáltassák ki neki: „Robertet akarom... Hogyan fizethetek meg neki, ha nem kaphatom meg őt?” Azután eltűnik a semmiben.

És még egy sor dialógus következik. Például az, amelyben egy magabiztos kortársunk, aki azt hiszi magáról, hogy mindig tisztességes volt, tiltakozik az ellen, hogy egy kegyelmet kapott gyilkos társaságában lépjen be a mennyországba. Mivel irgalom helyett igazságosságot követel, a visszautat választja.

Vagy egy másik, amelyben egy volt teológus összefut a mennyországból érkező valamikori tanítványával, Rickie-vel. Istenről mint *ideáról* akar vele beszélgetni, vitázni, és még akkor sem hisz neki, amikor Rickie biztosítja róla, hogy Isten valóban létezik, hiszen tőle jön. Ez a teológus is visszautér a buszhoz.

Az elbeszélőt nagyon mélyen érintik a tapasztaltak: lehetséges, hogy Isten irgalma nem elég erős ahhoz, hogy ezeknek az embereknek utuk végén mindent megbocsásson?

A szabadság titka

Itt jutunk el az egyén szabadságának titkához: mivel Isten a szabadságot mindenekfelett tiszteletben tartja, irgalmassága akkor éri el a határát, amikor az ember magába zárkózik. Hanna-Barbara Gerl ezt valahol így fogalmazta meg: „Isten irgalmassága végtelen, igen – minden monoteista vallás tanúsága szerint. De vége szakad akkor, amikor ellenállunk, amikor annyira belesüllyedtünk a nyomorúságunkba, ...hogymár senki sem ér el minket. Rettenetes állapot. A pokol kapuit belülről tartjuk zárva.”

C. S. Lewis pontosan ezt ábrázolja elbeszélésében. Következtetése így hangzik: „Végül csak kétféle ember lesz: azok, akik ezt mondják Istennek: »Legyen meg a te akaratod«, és azok, akiknek *Isten* mondja végül: »Legyen meg a te akaratod«. Mindenki, aki a pokolban van, azt maga választotta. Ha nem maguk választották volna, nem lehetnének ott. Egyetlen lélek sem késik le a boldogságról, aki komolyan és állhatatosan kéri azt. Aki keres, az talál. Aki zörget, annak megnyitják.” Egy másik helyen így fogalmaz: „Az elveszett lelkek választását így fogalmazhatjuk meg: »Inkább a pokolban uralkodni, mint a mennyben szolgálni.« Mindig van valami, amit muszáj megtartaniuk, még a nyomorúság árán is” (C. S. Lewis).

Az elbeszélés vége felé világossá válik: az ábrázolt döntési helyzetek minden ember szívében lejátszódnak. Nincs semmi, ami az életben mellékes lenne. Aki elkezd kis dolgokban Isten szeretete ellen dönteni, annak idővel egyre kevesebb ereje lesz ahhoz, hogy megnyíljon előtte. Valamikor elérkezik az a pillanat, amikor a szabadságunk, hogy Isten-

nek igent mondjunk, rabságba csap át, mert túl sokat megengedünk magunknak.

„Így jut el egy féltékeny ember, aki ellenállás nélkül hagyja magát sodorni, arra a pontra, amikor elhiszi a hazugságokat legjobb barátjáról; egy iszákos arra a pontra, amikor az adott pillanatban elhiszi, hogy egy pohárral több nem fog megártani neki” (C. S. Lewis).

Nem *Isten* az, aki tévedéseinket felrója, mi magunk vagyunk megjelölve általuk. Az *áalom* c. elbeszélésben egy fiatalember, aki álmában látogatást tesz a mennyországban, felteszi a kérdést: van-e Istennek Fekete Könyve, bűnjegyzéke, amelyben az ő összes bűne fel van jegyezve? A válaszból megtudja, hogy a bűnöket és tévedéseket valóban felírják, „de nem úgy, ahogy te gondolod. A bűn következménye beleíródik a lelkünkbe. Nem bűnre teremtettünk. A bűn szétrág minket. A bűnt az emberre gyakorolt hatásáról ismerjük fel. De idelfönn minden újjá lesz” (J. B. Smith⁹). Az író Maurice Blondel egészen hasonlóan fogalmaz: „A legrosszabb talán nem is az, hogy tetteinken nem tudunk változtatni, hanem az, hogy tetteink megváltoztatnak minket, olyannyira, hogy mi már nem tudunk magunkon változtatni.”

Ami negatív irányban érvényes, az érvényes pozitív irányban is: az az ember, aki állandóan igyekszik a jó mellett dönteni, megerősödik a jóban és a helyesben.

De hogy néz ki ez konkrétan? A kérdést magunkkal visszük a ház következő helyiségébe:

9 James Brian Smith teológiai professzor (Friends University, Wichita, Kansas), író

„Teljes belső oldottság kell,
hogy hordozzon.” (J. Kentenich)

A Döntések Házában feltáruul előttünk egy következő ajtó. Kivezet minket egy nagy teraszra, ahonnan egy baseballmeccset vehetünk szemügyre. Zajlik a játék. A következő feladatot kapjuk: figyeljük meg, hogyan sikerül a baseballjátékosoknak minden labdát olyan biztosan elkapniuk! (Tényleg nagyon jók a játékosok, öröm nézni őket.)

Mi köze a döntési képességnek a baseballhoz?

Egy valami gyorsan világhíressé válik: a játékosok nem kezdik el számolgatni a légalállást, a röppályát stb. Ha ezt tennék, mindig későn érnének a megfelelő helyre. Egyszerűen nekiindulnak, tekintetüket a labdára szegezve. Egy szabályt követnek: „Tartsd szemmel a labdát, kezdj futni, és úgy válaszd meg a sebességedet, hogy a látószög ne változzon.” (Hasonlóan tesznek a motorosok is éles kanyarokban, egy pontra koncentrálnak, oda néznek, ahová menni akarnak, és ezáltal állandó marad a menetirány és a tekintetük által bezárt szög.) Egy baseballjátékosnak azt tanácsolni, hogy gyorsabban fusson arra a helyre, ahová a labda érkezni fog, örültség lenne, hiszen nem ismeri előre a helyet. De ezt az egyszerű alapszabályt betartva a megfelelő pillanatban a megfelelő helyen lesz. Egyetlen információra van csak szüksége: a látószög változására, miközben a labda repül.

Mi köze ennek a döntéseinkhez?

Mindennapjaink gyakran hasonlítanak egy ilyen játéktérre. A „labdák” azok a döntési helyzetek, amelyekben nem vonulhatunk először vissza, hogy alaposan mérlegeljünk: serdülő lányunk – már elmenőben – megkérdezi, hogy ma éjjel tovább maradhat-e; továbbképzésre kapunk ajánlatot, és gyorsan kell választ adnunk; valaki lekicsinylően bánik velünk, és nekünk villámgyorsan el kell döntenünk, mi egyeztethető össze jobban a méltóságunkkal, ha felhívjuk magunkra a figyelmet, vagy ha a szemtelenséget észre sem vesszük.

Ilyen helyzetekben önkényesen, felindulásból döntenünk nem tanácsos. De hosszasan mérlegelni

túl sok időt venne igénybe. Itt van szükségünk arra, amit intuíciónak nevezünk.

Pusztán elméleti mérlegeléssel gyakran olyan döntések esetén sem érünk célt, amelyeknél van időnk dönteni, mert az élet mindig kicsit más, mint a legjobb elmélet. Minél sokrétűbb és ezáltal bonyolultabb az életünk, annál nehezebb az előnyöket és hátrányokat helyesen felmérni.

Meg kell tehát tanulnunk helyesen dönteni. Sok – vélhetően a legtöbb – döntést ösztönösen, megérzéseinkre hagyatkozva kell meghoznunk.

Egy kép, amely valós döntési helyzeteinket szimbolizálhatja

A baseballjátékos és az az egyszerű szabály, melyet alkalmaz, képe lehet annak, hogy hogyan oldhatók meg életünk fontos döntési helyzetei. Teremtőnk úgymond feldobja nekünk a döntési lehetőség „labdáját”. Ahelyett, hogy elméletben minden lehetséges dolgot mérlegelnénk (amit előre nem is mérlegelhetünk), jobb, ha tekintetünket ez Égre szegezve (Isten vezetésére figyelve) nekiindulunk, és szemmel tartjuk a „labdát” (azokat a jeleket, amelyeket Isten ad a döntéshez).

Erre történelmi példa a fiatal Mária abban a pillanatban, amikor az angyal közli vele, hogy Isten anyja lesz. Mária megijed, és visszakérdez, mit jelentsen ez. Számára teljesen új ez a helyzet, s minden természetes tapasztalatnak ellentmond. Az angyal nem ad kimerítő választ (a labda képével élve: nem tesz le elé meggyőző számításokat), csak ennyit mond: „Istennél semmi sem lehetetlen”. Máriának elég ez az egyetlen kritérium, mert már átélte, és népe történelméből is tudja: ez biztosan így

van. Ezt válaszolja: „Történjék velem szavaid szerint”. Ez nem egy beletörődő válasz: Isten gondja, hogy lesz tovább. Ez valódi, szabad döntés. Mária rögtön „nekifut”, és szemmel tartja Istent, az Ő jeleit. Azonnal útra kel unokatestvéréhez, Erzsébethez, elindul a népszámlálásra, gyermekét Betlehemben hozza világra, Egyiptomba menekül stb. Egész élete során Isten szeretetének „játékmezején” marad. Az a biztonság, amellyel Mária ezekben a helyzetekben dönt, nem a tények racionális mérlegeléséből fakad, hanem az egyetlen bizonyosságból: Istennél semmi sem lehetetlen. Amíg szemmel tartom a „labdát”, melyet Ő feldobott nekem, megtalálom a helyes megoldást.

Mi is mindannyian kerülünk olyan helyzetbe, amikor fontos döntést kell meghoznunk, de nem tudunk minden tényezőt mérlegelni, végiggondolni: vagy mert nem látjuk át az egészet, vagy mert a szituáció annyira új számunkra, hogy nem tudjuk felmérni. Ez az embert felőrölheti, idegessé teheti vagy belsőleg blokkolhatja.

Intuitív döntés mint belsőleg felszabadult együttjátszás

Kentenich atya szerint ahhoz, hogy ma lelkileg egészségesek és terhelhetők maradjunk, a kereszténységnek egy új módját kellene begyakorolnunk: a szeretet Istenével való játékot életünk kiszámíthatatlanságai közepette. Ezt tanácsolja: „Azon fáradozz, hogy belsőleg felszabadultan, oldottan vegyél részt a játékban. Szabadulj meg saját terveid és kívánságaid görcsétől, a sürgős kényszertől.” Kentenich atya megnevez néhány dolgot, amely bennünk a túlterheltség érzetét kelti: a magas tár-

sadalmi elvárásokat, a bennünk lévő fáradtságot, testi gyengeségeinket: az emlékezetünk kihagy, akaratumk megfáradt és elerőtlenedett, érzelmeink a tudatalatti folyamatos befolyásolás miatt sokkal labilisabbak, idegeink sokkal kevesebbet bírnak. E gyengeségek ellenére is hajlamosak vagyunk arra, hogy mindent magunk akarjunk kiszámítani és irányítani. Ma sok ember ebbe szakad bele, vagy egyszerűen csak hagyja, hogy a tömeg beszippantsa.

Kentenich atya ezzel a hozzáállással a játékot állítja szembe: azt a játékot, amelyet Istennel együtt játszunk. „Teljes belső oldottság kell, hogy hordozzon”, mondja, és hozzáteszi: az egészet derűs lelkiállapot jellemezze, amely abból táplálkozik, hogy bízunk Isten lehetőségeiben. A legfontosabb szabály: „Azért küzdj, hogy következetesen lélekkel átítatva tudjál együttjátszani Isteneddel”. Ez az a mesterjátékos, aki tudja, hogy a mai világban az állandóan változó követelmények között minden ellenőrzés és számítás hiábavaló, ezért teljesen játékostársára – Istenre – bízta magát.

Kentenich atya személye jó példa arra, hogy milyen sok erőt ad ez az életszemlélet: Istenben bízva, rá támaszkodva még a totalitárius és mindenkit megfélemlíteni akaró rendszerekkel is félelem nélkül szembe mert nézni. Ő maga mesélt el egy esetet, amely akkor történt, amikor beszállították a dachau koncentrációs táborba.

A felvételnél egy SS-katona rettenetesen üvöltött vele, hogy megfélemlítse. Kentenich atya erre – ő maga mondta – szívből nevetett rajta. Ez persze idegesítette a tisztet, egyre dühösebb lett, és már ütni készült. „Nyugodtan odaálltam elé. De nem csinált velem semmit.” Amikor a foglyoknak né-

hány nap múlva ismét az irodába kellett menniük, azonnal felismerte őt az SS-katona, és felkiáltott: „Ott az a misszionárius megpucolhatja a biciklimet!” Kantenich atya nyugodtan így válaszolt: „Igen, ezt megtehetem önnek, de nem azért, mert kell, hanem azért, hogy én szabad emberként önnek szolgálatot tegyek.” Mire a tiszt azt mondta, hogy mégse tegye. Amikor aztán Kantenich atya felírta az adatait, ez az ember mögéje állt. Kantenich atya megkérdezte tőle: „Miért ordított rám tegnap olyan rettenetesen?” Erre a tiszt magával vitte a szobájába, és elmesélte neki egész élettörténetét. Ő maga is katolikus volt valamikor, de félelemből beállt SS-katonának.

Egy másik élmény, amely szintén a koncentrációs táborba való érkezéskor esett meg: „Mikor beléptünk a táborba – amelyet istentelen helyként szoktak ábrázolni –, egy tábori elöljáró megpróbált megfélemlíteni azzal, hogy rám üvöltött: ő még sosem találkozott a táborban Istennel. Bátran azt válaszoltam neki a bámész tömeg közepén: »Ha Istennel nem, akkor bizonyára az ördöggel!«” (J. Kantenich). Természetesen nincs rá garancia, hogy az ilyen reakcióért nem fognak brutálisan elbánni az emberrel, tette hozzá Kantenich atya. Ennek ő mindig tudatában volt.

Sok ilyen történetről számoltak be azok a schönstattiak is, akiket Kantenich atyával együtt tartóztattak le. Ő maga azt mondta, hogy ezt a nyugalmat ajándékba kapta, amiért teljesen rábízta magát Istenre. „Ez mind butaság, gondoltam, nem ez a lényeg. A lényeg valahol máshol van: az ön-magamtól való teljes szabadságban és az Istennek való radikális kiszolgáltatottságban. Ezek a szabad

személyiség jellemzői. Valószínűleg ezért vitte magával néhány ember, aki velem találkozott, azt a benyomást, hogy egy másik világgal kerültem kapcsolatba” (J. Kentenich).

A belső szabadságnak ezt az útját Kentenich atya Schönstatt révén szerette volna sokak számára járhatóvá tenni. Csak ezzel a ráhagyatkozással válik lehetővé, hogy nyomás alatt is szabadon tudjunk dönteni. Így a belső tartás erősebb lesz, mint a sikerre való törekvés és a szociális nyomás – bár egészen sosem fogunk tudni ezektől megszabadulni. Az intuíció a kontroll ellentéte, szükség van hozzá biztonságra és félelemnélküliségre.

„Nem ugyanazok a képességeim és adottságaim, nem ugyanazok a szenvedélyeim és nehézségeim, nem ugyanúgy érdekel ez vagy az, mint téged. Ezért nem alkalmazhatom ugyanazokat a fogásokat sem, mint te.”
(J. Kentenich)

*A teraszon tett séta után, ahonnan szemmel követhettük a baseballjátékosokat, újra a ház belsejébe invitálnak minket. Ott egy új ajtó tárul fel előttünk. A teremben lévő tábla felirata belépésre ösztönöz:
Kis döntéstudomány.*

A tapasztalat a döntő

Bevezetésképpen egy videó vár ránk. Először három rövid bejátszás: Egy tapasztalt készenléti parancsnokot arról kérdezik, hogy mit tesz, ha helyzet van. A válasz: körülnézek és döntök. Következő villanás: egy sakkmester játék közben – elmondja, hogy öt másodpercre van szüksége, hogy játszma közben a bábuk helyzetét megjegyezze, és a partit gondolkodás nélkül folytassa. A harmadik bejátszás: egy mesterszakácsot megkérdezik, hogyan talál rá új ízekre. Válasza: a fűszerezés az ujjaimban van, érzem, mi az, ami most passzol.

Azután egy golffal kapcsolatos kísérletről halunk, amelyet a döntéskutató Gerd Gigerenzer professzor mutat be. A profikat és a kezdőket két csoportba osztották. Mindkét csoport először három másodpercet kapott az ütéshez, másodszor annyi idő állt rendelkezésükre, amennyit akartak. A kezdők akkor teljesítettek jobban, amikor sok idejük volt, és a szabályokat pontosan végig tudták gondolni. A tapasztalt golfozók akkor voltak jobbak, amikor csak három másodpercnyi idejük volt. Ezután mindkét csapatnak először úgy kellett játszania, hogy elterelték a figyelmüket, utána pedig teljes koncentrációval. A kezdők akkor voltak jobbak, amikor koncentrálhattak, a profik akkor, amikor zavarták őket.

A kísérletből és a három rövid bejátszásból világosan levonható a következtetés: minél több tapasztalattal rendelkezik valaki egy adott területen, annál inkább spontán módon fogja megtalálni a helyes döntést. Aki igazán jó valamiben, annál még csökkenhet is a minőség, ha elkezd alaposabban mérlegelni.

A mérvadó az adott területen szerzett *tapasztalat*. Az elméleti tudás nem segít tovább. Kentenich atya szerint nem olvasni, hanem élni tudókra¹⁰, azaz tapasztalattal rendelkező emberekre van szükség.

Az alapszabályok találati biztonsága

Megkérik minket, hogy mérlegeljük, az életnek mely területein van tapasztalati tudásunk, pl. a gyereknevelésben, társkapcsolatokban, a családi életben, súlyos betegek kísérésében, krízishelyzetbe került várandósokkal való munkában.

A következő kérdés: Azon a területen, ahol megvan a tapasztalatunk, fontos döntést kell hoznunk. Hogyan járunk el általában?

- Spontán módon döntjük el, hogy mi a helyes.
- Megpróbálunk lehetőleg minél több információt összegyűjteni, s azután mérlegeljük, hogy mi a legjobb.

Mindenki mérlegeli a válaszát, de nem osztja meg mással. Ehelyett megint egy videóbejátszás következik, egy rövid interjú a svájci lavinakutató Werner Munterrel. Neki sikerült elérnie, hogy a svájci hegyekben lavinabalesetben elhunytak száma jelentősen csökkenjen, mégpedig egy listával, amelynek segítségével biztosabban fel lehet ismeri a lavinaveszélyt.

Munter állítása szerint ez a lista csupán öt világosan érthető kérdésből áll. „Néhány, lehetőleg

10 A németben szójáték a Lesemeister (az olvasás mestere) és a Lebemeister (az élni tudás mestere) szavakkal.

durván definiált változó eredményezi a legjobb igen/nem döntéseket.” Több pontra nincs szükség. „Különbén az emberek nem képesek gyors és célra-vezető döntést hozni. Bár azonnal tudják, mi a teendő, mégis jön az a híres »de«” (W. Munter).

A döntéskutatók ezt megerősítik: „Ahhoz, hogy egy bizonytalan világban jól döntsünk, félre kell tenni az információkat. Ez javítja a minőséget”, mondja Gerd Gigerenzer. „A jó előrejelzés művésze abban áll, hogy a döntő fontosságú adatokat felhasználjuk, az óriási mennyiségű többbit pedig figyelmen kívül hagyjuk.” Gigerenzer ezt „take-the-best”-szabálynak nevezi: a legjobb szempontot kell figyelembe venni (nem a legelső, ami adódik!), a többbit pedig figyelmen kívül kell hagyni. Röviden: a jó döntéshez hozzátartozik a bátorság, hogy a mellékes információkat elhagyjuk. Aki mindenhol érdeklődik, és minden lehetséges (és lehetetlen) tanácsadót bevon, saját döntési képességét gátolja. Az a lényeg, hogy néhány központi kritériumot találjunk a magunk számára, s azután azok szerint cselekedjünk. Ezek azok a bizonyos „alapszabályok”. Erőteljes leegyszerűsítés jellemzi őket, mivel csak a legfontosabb információkat veszik figyelembe, minden mást figyelmen kívül hagynak. Például bevásárláskor a termék kiválasztásánál a legtöbb ember tudat alatt a következő szabályhoz tartja magát: az ismert termék jobb, mint az ismeretlen.

Döntő fontosságú a visszatekintésre szánt idő

Hogyan alakíthatjuk ki saját „alapszabályainkat”? Tapasztalat alapján, mert az élethelyzetek és kihívások hasonló formában újra és újra ismétlődnek. Intuíciónk a felismeréssel dolgozik: összeha-

sonlítja az eddig átélteket az új helyzettel, és arra alkalmazza azokat. Aki időt szán rá, hogy újra és újra visszatekintsen döntéseire, biztonságra tesz szert: mi az, ami bevált, mely lépés, melyik reakció, melyik szabály volt jó, és hatása tartós?

Bármennyire is igaz, hogy az intuitív döntés gyorsan és nagy reflexió nélkül zajlik, biztonsága abból származik, hogy *utóbb* időt szánunk arra, hogy a jót és helyeset tudatosan érzékeljük, és ezáltal azt – mintegy „ajánlasként” – a következő alkalomra emlékezetünkben elraktározzuk.

Ebben a folyamatban az a fontos, hogy bízunk a saját tapasztalatunkban, és ne hagyjuk magunkat kívülről elbizonytalanítani. Kentenich atya jó emberismerőként gyakran mondta, hogy minden embernek meg kell tanulnia a saját útját járni. Már Schönstatt kezdetekor ezt mondta a fiúknak, akik akkoriban rá voltak bízva: „Nem szabad, hogy másolatok legyünk, mindannyiunknak eredetinek kell lennünk. Nekem nem ugyanolyan képességeim és adottságaim vannak, nem ugyanazok a szenvedélyeim és nehézségeim, nem ugyanúgy érdekel ez vagy az, mint téged. Ezért nem szabad ugyanazokat a fogásokat sem alkalmaznom, amelyeket te alkalmazol.”

De ahhoz, hogy ezeket az egészen személyes fogásokat felfedezhessük, időre és belső nyugalomra van szükségünk. Az „intuáció” az intueri szóból származik, és azt jelenti: szemlélni, mérlegelni, odanézni, megnézni, sőt megcsodálni. Mikor tettük ezt utoljára: megcsodáltunk valamit, ami sikerült; de nem azért sikerült, mert jó volt a terv és a stratégia, hanem egyszerűen csak – szinte ajándékként – váratlanul jó eredmény született? Kentenich atya

szerint cselekedeteink „teremtői együttthatót” tartalmaznak: valami annyira jól (vagy rosszul) sikerült, hogy elképzelhetetlen, hogy egyedül miattunk alakult olyan jól (vagy rosszul). Más hatalmaknak is részük kellett, hogy legyen benne. Az intuíció mindkettőt jelenti: azt az érzéket, amellyel a számomra legjobb lehetőségeket kiválasztom, de azt az érzéket is, hogy hogyan tudom magamat ennek a másik hatalomnak úgy átadni, hogy az eredmény *több* legyen, mint amire egymagam képes vagyok. Ha jó hatalom előtt nyílok meg, akkor sok minden meglepően jól fog sikerülni.

Szánjunk rá időt, és keresgéljünk: hol sikerült intuitív módon egy-egy ilyen fogás, milyen „alapszabályokat” sikerült felfedeznem a magam számára, amelyekkel pontosan azt érem el, hogy életben sok minden jobban megy, mint az várható volt?

Minél inkább felfedezzük kis dolgokban ezt a „teremtői együttthatót”, annál biztosabbak leszünk belsőleg is. Mindannyiunkkal előfordul, hogy képtelennek érezzük magunkat a döntésre. De ez csak a fél igazság. Intuíciónk segít, hogy a másik felét – a természetfeletti hatalmat – újra és újra hozzászámoljuk, s aztán bátran döntsünk. Számunkra, keresztények számára itt magától kínálkozik a Szentlélekkel való kapcsolat: ha Ő jelen van az intuíciónkban, akkor „megszimatoljuk” azokat a lehetőségeket, amelyeket Isten kínál nekünk.

Ezáltal függetlenebbek leszünk a külvilágtól, és sok felesleges információt ki tudunk zárni. Ily módon lépésről lépésre leegyszerűsíthetjük felettébb komplikált életünket, s ezáltal magabiztosságra tehetünk szert. Gondoljunk még egyszer a sakk-

mesterre, aki öt másodperc után tisztában van a játékban részt vevő bábuk helyzetével, és gondolkodás nélkül játssza a partit. Megteheti, mert előtte már számtalan partit megjegyzett. Így van ez a mi életünkben is: adjunk intuíciónknak időt a szemlélődésre, az átéltek végignézésére, sőt megcsodálására. Így leszünk egyre jobbak és egyre biztosabbak a döntés művészetében.

Aki egyszer elkezdte felfedezni magában a jó és szép erejét, arra kevésbé hatnak a kísértések.

A Döntések Házában most arra kérnek minket, hogy lassan menjünk végig egy folyosón. A falakon tükrök lógnak. A látvány nem éppen felemelő: a tükrök eltorzítják arányainkat, hol keresztben, hol hosszában. Az arcunk furcsán hat. A folyosó végén egy szépen beültetett, csendes belső udvarba jutunk. Közepén egy kút van. Az a feladatunk, hogy egyesével odamenjünk és belenézzünk. Arra a kérdésre, hogy mit látunk benne, a válasz: magunkat látjuk, a víz annyira nyugodt és tiszta, hogy visszatükrözi arcunkat.

A helyes döntés alapja a helyes érzékelés

Nem nehéz kitalálni, hogy mi az üzenete ennek a kis szemléletformáló tanításnak: az intuitív döntés felhasználja azokat az információkat, amelyeket tapasztalati tudásunkban tárolunk. Tudatos és tudatalatti érzékelésünk biztosítja emlékezetünknek azt az anyagot, amelyre intuitív döntéseinkkor támaszkodunk. Ha érzékelésünk torz, akkor döntéseink sem fognak célba találni. Ezt szimbolizálta sétánk a folyosón, a torzító tükrök között, a nyugodt, tiszta kútba pillantás pedig a helyes érzékelés képe. Azért látjuk magunkat hitelesen, mert a víz nyugodt és egészen tiszta. Ilyen az a személyiség is, amely biztos önmagában, és „igaz”, őszinte: önmagát, embertársait és élethelyzetét pontosabban tudja megítélni.

Itt mutatkozik meg, hogy a döntési képesség sokkal korábban kezdődik, mint a konkrét szituáció. Minden, amit személyiségfejlődésünk érdekében teszünk, a szükséges előmunkálatok közé tartozik. Ez érvényes tudatos érzékelésünkre, az értelmünkre: igyekeznünk kell, hogy reális legyen. De érvényes ez a gyakran tudattalan indítékainkra és érzelmeinkre is. Kentenich atya azt tanácsolja, hogy neveljük érzéseinket és hangulatainkat, dolgozzunk azon, hogy függetlenebbé váljunk előítéleteinktől és kívánságainktól, s hogy titkos szándékainkkal lehetőleg őszintén szembe tudjunk nézni. Az is fontos, hogy ellenőrizzük, mi az alapja mérlegelésünknek: Saját tapasztalatunkra hagyatkozunk? Vagy csak valakitől hallottunk azokról a dolgokról, amelyekre az érzéseink támaszkodnak?

Mivel itt nagyrészt tudatalatti folyamatokról van szó, Kentenich atya pontosan e mélyben

zajló folyamatok nevelése kapcsán utal Máriára, a vele való szeretetszövetségre. Ha csak összefutunk egy önmagával összhangban lévő emberrel, már az maga pozitívan hat ránk. Máriát az egyház „szeplőtelenként” tiszteli, mint azt a személyt, aki, hogy hivatását betölthesse – Isten anyja lehessen –, mentes maradt az Istennel való szembeszegülés következményeitől. Mivel nincs benne ellenkezés Istennel szemben, tudatalattija legmélyéig meg van győződve róla, hogy Isten őt teljes mértékben szereti.

Kentenich atya ezt mondja róla: Mária állandóan abban a tudatban élt, hogy ő az élő Isten környezetességének tárgya. Így egész személyisége, érzelmi élete, spontán érzelmi reakciói, gondolkodásmódja, viselkedésmódja kiegyensúlyozott. Ez a kiegyensúlyozottság nem merevséget jelent, hanem az élet elképzelhetetlen teljességét eredményezi. Mária példáján láthatjuk, hogy személyiségünk hogy ki tud teljesebbé válni, ha hagyjuk, hogy Isten szeretete megragadjon minket.

De Mária nemcsak példaként áll előttünk. Aki rábízta magát, azt belülről vezeti is. Ezt azért tudja megtenni, mert – mint a tiszta lelkek, az angyalok – Isten által betekintést kap lelki életünkbe, világosabb és mélyebb betekintést, mint mi magunk. Így pozitívan tud ránk hatni, és képes minket személyiségünk kibontakoztatásában segíteni. A Schönstatt Mozgalomban segítséget kaphatunk ahhoz, hogy személyiségünket napvilágra hozzuk és kibontakoztassuk. De ezen eszközök teljes ereje a Máriával való bensőszerű, lelki kapcsolatból származik. Amikor segítségünkkel tudatosan dolgozunk önmagunkon, akkor Mária személyiségünk mélyén *többet* is el tud

érni, de mindig csak velünk együtt munkálkodva. Mindenben tiszteli szabadságunkat, és erősíti azt.

Annak megtapasztalása, hogy milyen nagy és szép az az ember, aki teljesen Isten szeretetéből él, és annak átélése, hogy milyen sok jó erő rejlik bennünk, amelyeket kibontakoztathatunk, e két dolog együtt olyan belső boldogságot eredményez, amelyből sosem elég. Aki egyszer elkezdte felfedezni magában a szépség és jóság erejét, arra kevésbé hatnak a kísértések.

Kísértések: ezzel kimondtunk egy olyan szót, amely nyilvánvalóan szintén hozzátartozik ehhez a leckéhez a Döntések Házában.

Most ötlik szemünkbe, hogy a szép belső udvarban, ahol még mindig a kút körül állunk, a háttérben felállítottak egy oszlopot, rajta néhány reklámplakát. Közelebb megyünk, és alaposabban szemügyre vesszük őket:

Édes, édesebb, keserű: a kísértések vonzereje

- Az oszlopon legfelül egy szemmel láthatóan régi plakát lóg: egy fatörzs köré tekeredett piros kígyót ábrázol cigarettával a szájában. Felette ez a szó: „Probléma”, alatta pedig: „A kísértés”.
- Közvetlenül mellette élénk kék plakát, rajta egy ragyogóan fehér üveg tejszín és három szó óriási betűkkel: „Vidd magad kísértésbe”.
- A következő plakát egy rizlingreklám: nevető nő egy férfi karjaiban, egy üveg rizling, és a felirat: „A legédesebb kísértés, amióta létezel”.

- Egy óriásmatricán egy ágy látható, felette két szó: „Vigyél kísértésbe!”
- Többféle motívum mellett a mondat: „A csábításnak engedni kell. Ki tudja, visszatér-e” (Oscar Wilde).
- És természetesen nem hiányozhat a Milka csoki és a szlogen sem: „A legédesebb csábítás, mióta csokoládé létezik.”

A kísértés témaköre hatásos, különben nem szerepelne ilyen sokszor a reklámokban. A kísértéssel kapcsolatban arra asszociálunk, hogy valami olyasmíhez jutunk, ami egészen különleges élvezetet ígér, mégpedig azért, mert az nekünk „tulajdonképpen” tilos vagy nem engedélyezett. Ami felénk kacsint, az szemmel láthatóan szép, csalogató és „jó ízű” (Ter 3,6), pontosan úgy, ahogyan azt a kísértő a bibliai történetben Évának ígéri. Azt, hogy a jónak vélt dolog később nem is lesz annyira jó számunkra, általában elbagatellizálják. A kísértés „a felfokozott élet álarcában” jelenik meg ezzel a motívóval: „Vétkezni élvezet” (Hanna-Barbara Gerl). De az ígéret nem tart sokáig. A cseh író, Pavel Kosorin találóan írja le a kísértés dinamikáját: „A kísértés édes, édesebb, végül keserű.” Bizonyos kísértések esetén nagyon gyorsan megmutatkozik, hogy a csábító áru csak ízletes külseje volt valami károsnak: aki az éjszakát nagy mennyiségű alkoholt fogyasztva mulatja végig, az reggel másnaposan ébred. Aki túl sokat eszik, az előbb-utóbb rosszul lesz. Más kísértések – ha engedünk nekik – kevésbé feltűnően a lelkünkre hatnak, és észrevétlenül változtatnak meg minket. Egyre kevésbé leljük örö-

münket abban, ami szép és jó, anélkül, hogy ezt észrevevénénk.

Nemcsak alkalmak, hanem bizonyos helyzetek is jelenthetnek csábítást: „Van olyan környezet, van olyan légkör, amely nem tesz jót nekem. Vannak külső hatások, amelyek rossz irányba visznek. Mint a lisztharmat vagy a penész, úgy lepnek el ott a kísértések. Ilyenkor fontos, hogy amennyire lehetséges, távol tartsuk magunkat ezektől a hatásoktól. Ha tudom, hogy könnyen engedek a játékszenvedélynek, akkor jó, ha a játéktermeket nagy ívben elkerülöm” (T. Beller). De pont ezek a helyek rendelkeznek a játékos számára mágikus vonzerővel. Gyakran igen sok erőre van szükség ahhoz, hogy a kísértésnek ellenálljunk.

Az egyetlen imádságban, amelyet Jézus nekünk tanított, utolsóként áll ez a kérés: „...ne vígy minket kísértésbe, de szabadíts meg a gonosztól”. A kísértés tehát egyáltalán nem ártatlan móka. Ugyanakkor éppen ezért segíthet nekünk tudatosabban dönteni amellet, ami tényleg boldoggá tesz minket.

Az embernek ezzel az ősi vágyával – hogy boldogabbak, gazdagabbak legyünk – játszanak a gonosz hatalmak. Isten a boldogságunkat akarja. Odavezető útként felajánlja nekünk az istengyermekséget. Próbál megnyerni minket szeretetével. De meghagyja nekünk a döntés szabadságát. A kísértő is boldogságot ígér, de nem a boldogságunkat akarja. Hiszen ezzel pont azt adná meg az embernek, amit ő maga elveszített. Az író George Bernanos „Egy vidéki plébános naplója” c. művében így írja le a poklot: „(Többé) nem szeretni, (többé) nem érteni, mégis élni”. A gonosz lelkek életük

értelmét – Isten szeretetét – örökre elveszítették, s ez a gyűlölet határozza meg ténykedésüket. Ténykedésük rombol, felold, tagad. De intelligens lényekként értenek hozzá, hogy az ellenkezőjét mutassák nekünk. Tudják, hogy Isten hogyan próbálja megnyerni az embert, és imitálják az ő cselekvését.

Ezért a lelki élet mesterei állandóan azon fáradoztak, hogy „a lelkeket megkülönböztessék”: az a kérdés, hogy egy esemény vagy egy döntés Istentől vagy a kísértőtől való-e.

A kísértő átejtő-művészete: ért hozzá,
hogy csábítónak mutasson értékeket

Utunk a Döntések Házában a végéhez közeledik. Az utolsó helyiségben még egy különleges kísérlet vár ránk. Egy óriási szögletes üvegtartály áll benne, mögötte egy déli kikötő hatalmas fényképe látható. A tartályba először közönséges vezetékes vizet töltenek, azután egy telített sóoldatot, amely egy csövön keresztül az edény aljába folyik, mivel a két folyadéknak nem szabad keverednie. Egy bottal mozgásba hozzák a folyadékot. A látvány hatásos: a kikötőt másodszor is látjuk, a valódi kikötő felett még egyszer megjelenik a kép titokzatosan csillogva. Előttünk egy délibáb!

A lelkek megkülönböztetése

A kísérlet azt szimbolizálja, amit a lelki élet tanítói a kísértő átejtő-művészete alatt értenek: ő Isten által teremtett szellemi lényként pontosan tudja, mire van szükségünk nekünk, embereknek ahhoz, hogy megtaláljuk utunkat. Ért hozzá, hogy ezeket a dolgokat elénk vetítse. De ha bedőlünk neki, ugyanúgy tévútra jutunk, mint a szomjas ember a sivatagban, aki fut a kút felé, de aztán be kell látnia, hogy érzéki csalódás áldozata lett.

Háromféle boldogságállapotot megvizsgálva világossá válik, hogy milyen nehéz a hamisat a valódi jótól megkülönböztetni.

Nyugalom és belső béke

Az embernek belső nyugalomra van szüksége ahhoz, hogy boldog lehessen. A Nobel-békedíjas Dag Hammarskjöld valahol ezt mondja: „Az egyszerűség azt jelenti, hogy arról a pontról szemléljük, vizsgáljuk és kezeljük a dolgokat, amelyen mi magunk vagyunk. Mennyi minden válik így lényegtelenné! És a dolgok valódi helyükre kerülnek.”

Ezt a nyugalmat teremtményként csak akkor érzjük el, ha hazatalálunk Teremtőnkhez: „Nyugtalan a szívünk, amíg benned meg nem nyugszik. Mert magadnak teremtettél minket, Istenünk!” Így ír Szent Ágoston, amikor hosszú tévelygés után végre rátalál Istenre. Isten megtapasztalása megnyugtat. Mély emberi szeretet megtapasztalása vagy a kedvenc tevékenységünkkel való foglalatosság során is megnyugszunk. Ez boldogító érzés, amelyben minden, ami felkavar minket, lecsillapodhat és elcsendesedhet.

Ugyanakkor Isten megengedi, hogy lelkünk mélyén mindig újra nyugalanság ébredjen, amikor hajlunk arra, hogy túl gyorsan megelégedjünk valamivel. Mindannyian átértük már: elértünk valamit, de egyszer csak az az érzésünk támad, hogy ez nem is az, amit akartunk. Vagy világossá válik számunkra, hogy valamit meg kellene változtatnunk az életünkben, de félünk ettől. S ott a nyugalanság akkor is, amikor a lelkiismeretünk nem hagy minket nyugodni, vagy amikor késztetést érzünk arra, hogy valamit megtegyünk, ha nehéz is. A nyugalanságnak ezek a fajtái olyanok, mint egy iránytű, amely újra Isten felé akar minket irányítani. Lelkünk mélyén csak akkor nyugszunk meg, ha engedünk ennek a késztetésnek. Mindkettő lehet tehát Istentől való: a mély nyugalom és a „szent” nyugalanság is.

A kísértő is dolgozik a nyugalommal és a nyugalansággal, de éppen fordítva. Amikor felébred bennünk a „szent” nyugalanság, hogy változtassunk életünkön vagy szint valljunk a nyilvánosság előtt stb., arra biztat minket, hogy ne siessünk el semmit. Talán arra késztet, hogy előbb átlapozunk egy képes újságot, vagy utánanézzünk néhány dolognak az interneten, hogy más gondolatokra jussunk. Az is lehetséges, hogy belevetjük magunkat a következő munkába, és elhallgattatjuk a belső hangot. Esetleg körülnézünk, és azt mondjuk magunkban: a többiek sem tesznek többet, mint mi. Így eltűnik a „szent” nyugalanság, és az lesz az érzésünk, hogy nem is olyan rossz az életünk. Az a nyugalom, amely ilyenkor eltölt minket, inkább csak a felszínen van jelen, a mélyebb érzéseket elfedi. Ezért kell a kísértőnek a felszínen tartania minket, ha nem akarja, hogy újra elkezdjünk

gondolkodni. Változatos módszerekkel próbál eltéríteni minket. Mindig kell valaminek történnie.

Előfordul, hogy Istennek csak akkor lesz újra esélye, ha betegek leszünk, vagy valami kiragad minket a tevékenységünkől.

Mit tehetünk, hogy felismerjük életünkben, mely nyugtalanság származik Istentől, s vezet ezért az áhított belső békéhez, és mikor állunk szemben a kísértő ténykedésével? Ehhez a Szentlélekre van szükségünk, akinek segítségével ráérezhetünk Istenre. A Szentlélek sokféleképpen működik. Különösen szívesen van jelen ott, ahol Máriát találja. Egyik nagy tapasztalatunk a Schönstatt-szentélyben: ott megnyugszanak az emberek, újra képessé válnak helyesen választani és jól dönteni. Kentenich atya így foglalta szavakba a szentélynek e hatását: „Békéjében a legmegkínzottabb szív is megnyugszik, mert Atyjánál s Anyjánál van”. Megkínzott szívek, nyughatatlan emberek megnyugszanak, mert Mária segít nekik, hogy belső nyugtalanságukat átengedjék Isten szeretetének. Istennél elidőzni, Őrá tekinteni belső békeséggel ajándékoz meg minket. „Az Ő szemlélése nem félelemmel tölt el, hanem megnyugtat; nem nyughatatlan kíváncsiságot ébreszt, hanem nyugalmat ajándékoz; érzékeinket nem fárasztja, hanem pihenteti. Nála igazán nyugalmat találhatunk. A nyugodt Isten mindent megnyugtat, s Őt nyugalomában szemlélni: ez a nyugalom” (Clairvaux-i Szt. Bernát).

Egyik fiatalokkal foglalkozó előadónk mesélte a következő történetet. Azt a feladatot kapta, hogy tíz, iskolai lelkigyakorlaton lévő fiatal lány kísérője legyen Schönstattban. Gyorsan kiderült, hogy

mennyire idegen volt a lányok számára minden, ami vallással kapcsolatos. Elképzelésük se volt, kicsoda Isten. Nagyon nehezen tudtak bármire is koncentrálni. Ez hihetetlenül fárasztó volt, sehol, semmilyen tevékenységben nem tudtak hosszabban elidőzni. Tartózkodásuk vége felé úgy adódott, hogy ellátogattak a Schönstatt-szentélybe. Ezt meséli az előadó: „Különleges tapasztalat volt. Egész idő alatt nyughatatlanok voltak, de ott történt valami. Mindenütt máshol csak rövid ideig bírták, s aztán már igyekeztek is tovább – most maradtak. Egyik a másik után ült le, és érezhető volt, hogy történik bennük valami. Jól érezték magukat, és nem mutatták jelét, hogy menni akarnának.

A tervezett idő lejárt, de ők még maradni akartak. Javasoltam, hogy aki szeretné, felírhatja Máriának kívánságát vagy elhatározását, és bedobhatja a szentélyben lévő korsóba. Mindenki akarta, s mivel csak két tollunk volt, mindegyik türelmesen megvárta, amíg a másik írt, és ő sorra került.” Sok ilyen tapasztalat van a szentéllyel kapcsolatban. A nyugodt Isten mindent megnyugtat, az emberek megnyugszanak, ha Isten és a Szűzanya közelében lehetnek. Mindennapjainkban is, otthon is újra és újra keresnünk kellene lélekben ezt a közelséget, ezt a szent helyet, tanácsolja Kentenich atya. Akkor a Szentlélek tud segíteni, hogy életünkben és bensőnkben is meg tudjuk különböztetni a „lelkeket”. A lelki tanítók szerint, ha belső békét és vigaszt találunk, az annak jele, hogy jó úton járunk. A nyugalom Isten kisugárzása, a nyugtalanság a „Mindentösszezavaró” – a diabolos, ahogy a görög nevezi az ördögöt – hatása.

A boldogság másik állapota, amelyen megmutatkozik a kísértő átejtő-művészete:

Az öröm

Hogy boldogok lehessünk, öröme van szükségünk. „Lelkünk nem tud öröm nélkül élni” – mondja Kentenich atya, s meg is magyarázza: örömet akkor élünk át, amikor egy szeretett dolgot vagy egy szeretett személyt „birtokolunk”, azaz biztosak vagyunk felőle. „Az a szeretet, amely élvez, amely megnyugszik a birtoklásban, az az öröm... Az öröm nyugodt, élvező szeretet” (J. Kentenich).

Isten gazdagon meg akar minket ajándékozni ezzel az élvezettel. Az egyháztanítók a mennyországot Isten élvezeteként (fruitudo Dei) írják le. Isten ebből valamennyit már ebben az életben nekünk ajándékoz minden igazi öröm által, amelyet átélünk. Az örömben az az egyedülálló, hogy megszabadít minket minden célzatos gondolkodástól. Az az ember, aki valahol elidőzik, vagy olyasmit tesz, ami teljesen betölti, önzetlenül örül magának a dolognak, anélkül, hogy törődne vele, mit mondanak vagy gondolnak arról az emberek. Egyszerűen örömet leli egy másik emberben, anélkül, hogy mérlegelné, „hoz-e” neki valamit ez a kapcsolat. Elmegy egy étterembe vagy egy rendezvényre, mert el akar menni, s nem pedig azért, mert oda egyszer el kell menni. Elolvass egy könyvet magáért a könyvért, s nem azért, hogy eldicsekedjen vele. Az öröm tehát az az állapot, amelyben – legalább egy rövid időre – teljesen elfogadjuk önmagunkat, igent mondunk önmagunkra. Ezáltal az öröm az örök boldogság megízlése, Isten megelőlegezett ajándéka, amely ébren tartja a mennyország iránti vágyakozásunkat.

A nagy próba számunkra abban áll, hogy Isten újra és újra megengedi a lelki szárazság és kijózanodás időszakait. Itt is a mi szabad döntésünk a fontos számára: tényleg Őt akarjuk? Vagy csak a *vigasztalását* keressük, s ha Ő azt már nem adja meg nekünk, akkor máshová fordulunk, mint egy durcás kisgyerek? Isten arra vágyik, hogy teljes szívvel keressük Őt. Ozeás könyvében Isten az ő hűtlenné lett népét egy menyasszonyhoz hasonlítja: „...kiviszem a pusztába, s a szívére beszélek. Visszaadom neki szőlőkertjeit” (Oz 2,16-17). Isten sivatagos időszakokat küld, hogy szabadságunkban szívünkre beszéljen, s azután még jobban megajándékozzon minket.

Ezek kegyelmi időszakok, de kísértést is jelenthetnek, hogy más módon pótoljuk a hiányt. Kentenich atya teljesen konkrétan fogalmaz, amikor erről ír: az egyik „gátlástalanul enni kezd, a másik gátlástalanul hajhássza az érzéki élvezeteket”, mindent látnia kell, mindenről tudnia kell, sosem elég a filmekből, az újságokból stb. Van, aki futkos fűhöz-fához, s mindenütt a lelkiállapotáról beszél, hogy egy kis törődést kapjon.

Amikor az öröm érzése átmenetileg hiányzik, alkattól függően a féltelenség és az irónia is pótlékká válhat, vagy az a fajta vígság, amely könnyen primitívvá válik. Míg az öröm belsőleg ellazít, s ez az ellazulás a tréfákozás képességében mutatkozik meg – a tréfa pedig növeli a jóságot, épít –, most megjelenhet a gúny. Aki gúnyolódik, az a jó kárára viccelődik. Megsebez, tönkreteszi a vonzalmat és a szép iránti érzéket.

A valódi öröm állapotában az élvezetnek más hatása van, mint amikor pótlékként használjuk.

C. S. Lewis az alkoholt hozza példaként: egy ritka bor – mértékkel fogyasztva – még élvezetesebbé tesz egy jó étkezést, megszépít egy ünnepet, fokozza a jó hangulatot. Ha csalódás vagy levertség ellen „érezéstelenítőként” nagy mennyiségben fogyasztják, az ellenkezőjét eredményezi.

Itt is érzékelhető: a kísértés első pillantásra nagyon hasonlít a jóra. De a hatása pontosan az ellenkező.

Míg az öröm optimistává és pozitívvá hangol minket, és teli van léttel és energiával (mely természetesen minden temperamentumnál másként mutatkozik meg), addig a vígság (nem a derű), a féltelenség, az irónia, a gúny negatív irányba visz. A népi bölcsesség szerint nem jó zavarosban halászni. A horgászok tudják: a zavaros vízben könnyebb például angolnát fogni. Átvitt értelemben: ha az embernek borús a hangulata, sokkal kiszolgáltatottabb a kísértőnek.

Egy internetes fórumon a következő kérdés érkezett: „A felszínes embereknek könnyebb?” Valaki így válaszolt: „Tegyük fel, hogy azt mondom, igen, így van. A felületes embereknek érezhetően könnyebb: segít ez rajtad valamit?” Mire a válasz: „Legalább is elgondolkodnék rajta, hogy engedélyezzek-e magamnak némi felületességet. De miért gondold, hogy *könnyebb* nekik?” Válasz: „Könnyebb, igen, de nem szebb.”

Sok kellemes vagy bódító élményre könnyebb a felszínen szert tenni. De ezek nem tartósak, s főleg nem szebbek.

Itt is felmerül a kérdés: hogyan tudjuk megkülönböztetni a lelkeket, és hogyan tudunk a helyes dolgok mellett dönteni?

Kentenich atya azt tanácsolja, hogy amennyire csak lehet, élvezzük az „örömforrásokat”, amelyekkel Isten bőségesen megajándékoz minket: a természet adta örömeit, a lelki örömeit, az emberek közti őszinte szeretet megtapasztalását, a szellemi örömeit, pl. egy-egy jó gondolatot. Vannak tisztán fizikai örömeik is: a kedvenc ételünk, a kedvenc helyünk a függőágyban, egy kedves könyv vagy egy film, amely kikapcsol. Fontos, hogy ebben az esetben is tudjuk, mi az, ami nekünk személyesen jót tesz. Amikor Isten „száraz időszakokat” küld, segíthet, ha ezeket elő tudjuk venni: pl. tudatosan többet megyünk a természetbe, ha szeretjük a természetet; kicsit többet lazítunk, mint egyébként szoktunk, mert az ilyen időszakokban többnyire fáradtabbak is vagyunk, mivel hiányzik az örömből fakadó lendület; vagy esetleg több időt szentelünk egy számunkra fontos barátira.

Kentenich atya azt is tanácsolja, hogy az ilyen időszakokban ne hagyjuk megszakadni az Istennel való kapcsolatunkat, hanem emlékezzünk vissza a „jobb időkre”, amikor megtapasztaltuk az Ő szeretetét, de kérjük is, hogy ajándékozzon nekünk újra örömet. Hiszen vágyik rá, hogy még inkább magához vonzzon minket!

Harmadszor pedig fontos, hogy ne hagyjuk el magunkat, hanem legalább néhány dolgot, amelyet elhatároztunk, megvalósítsunk.

Amikor belső boldogságra törekszünk, arra ösztönözzük a Szentlelket, hogy segítsen minket. De ha eluralkodik bennünk a negatívum, akkor a Szentlélek visszahúzódik. A Szentháromságban a Szentlélek tisztán pozitív erő, annak a szeretetnek a gyümölcse, amelyet az Atya a Fiúnak, s a Fiú az

Atyának ajándékoz. Ott nincs helye a negatívumnak. „Itt lakik a démonok utolsó kétségbeesése. A démonok nem tudnak pozitívan gondolkodni” (T. Beller).

A „lelkek megkülönböztetéséről” való elmélkedés olyan intenzíven foglalkoztatott bennünket, hogy majdnem elfeledkeztünk arról, hol vagyunk. A Döntések Házának utolsó helyiségében vagyunk, egy óriási üvegedény előtt, amelynek segítségével kicsiben élünk varázsoltak egy délibábot. Egy hozánk intézett kérdés kizökkent minket a gondolatainkból, és visszavezet ebbe a helyiségbe, hogy újra együtt gondolkodjunk.

Melyek az örömmel kapcsolatos legszebb tapasztalataink? Gondolkodjunk el rajta, és nevezünk meg néhányat.

Többek között ezek szoktak elhangozni: első gyermekünk születése; az a pillanat, amikor a férjemet legelőször megláttam; nyaralásunk a hegyekben; amikor végre sikerült befejeznem egyetemi tanulmányaimat; a hír, hogy a férjem mégsem lesz munkanélküli; a tavalyi bűvartanfolyam; a kórus-hétvége.

Megállapíthatjuk, hogy ezeknek a dolgoknak, amelyek életünket olyan gazdaggá tették, semmi közük nincs a bűnhöz, és hogy nagyon intenzíven megadják nekünk azt, amit a reklám a kísértés eredményeként ígér: a tökéletes élvezetet, a „nyugodt, élvező szeretet” (J. Kentenich) örömét. Itt is megmutatkozik: az utáncat meg sem közelíti az igazi boldogságot, bármilyen ígéretesen csillog is. A látszat csal! Délibáb.

A boldogság harmadik megjelenési formáján az is látszik, hogy a kísértő mindig ott veti be

a praktikáit, ahol Isten valódi boldogsággal akar minket megajándékozni.

A szeretet

Mivel emberként kapcsolatra teremtettünk (ezt a kötődépszichológia sok-sok példával bizonyítja), lelkünk legmélyén csak akkor lehetünk boldogok, ha kapcsolatunk Istennel és embertársainkkal rendben van. A Szentlélek működésének jele, ha ösztönzést kapunk arra, hogy saját szűk horizontunkat mások irányába tágítsuk. Egy kapcsolatban, a családban vagy egy közösségben sok apróságon érzékelhető ez a látókör-szélesítés: kis figyelmeztetéseken, a barátságos bánásmódon, vagy azon, hogy másokért készek vagyunk saját kívánságainkat háttérbe szorítani, anélkül, hogy önmagunkat feladnánk és szabadságunkat elveszítenénk.

Hogy számunkra mennyire a szeretet megtapasztalása jelenti a boldogságot, azt az a válasz is mutatja, melyet egy asszony spontán adott arra a kérdésre, hogy mi volt a legszebb a családjukban, a gyerekkorában. Ezt mondta: „Az, hogy amikor gyerekként rossz fát tettünk a tűzre, eszünkbe sem jutott, hogy a szüleink ne szeretnének minket miatta. Ha a szülői házra gondolok, nem tudok egyetlen pillanatot sem, amikor azon gondolkoztam volna, hogy hogyan kell viselkednem ahhoz, hogy szeressenek. Egyszerűen elfogadtak minket, s ezen semmi sem változtatható.”

Emberek vagyunk, s ezért kapcsolatainkban is újra meg újra átélünk sértéseket, csalódásokat, feszültségeket. Az isteni abban mutatkozik meg, hogy a szeretet mindig erősebb ezeknél. Schönstatt központi folyamata, a szeretetszövet-

ség sok embernek segít abban is, hogy természetes módon növekedjék a szeretetben. Egy asszony, akinek megromlott kapcsolata a férjével, később így mesélt: „Schönstattban megtanultam szeretni... Kapcsolatunkból biztosan azért lett szerelem, mert megtanulhattam szeretni. A férjemnek igaza van: ő azért változott meg, mert én megváltoztam. Azért változott meg, mert most vagyok csak igazán képes az ő – kezdettől fogva őszinte – szeretetére válaszolni.”

Minden alkalom, amikor a szeretet mellett döntünk, egy előgyakorlat ahhoz, hogy az utolsó döntésnél majd igent tudjunk mondani, s ne elforduljunk Istentől. Kezünkben van a lehetőség, hogy egymást kölcsönösen egyre jobban lehúzzuk – „A pokol, ezek a többiek”, írta Jean-Paul Sartre – vagy már ebben az életben megízleltessük egymással az örök boldogságot. Az egymás iránti szeretetünk a gyakorlópálya, hogy egyszer majd az utolsó döntésnél meg tudjunk nyílni Isten szeretete előtt.

Ebből következőleg a kísértőnek érdekében áll, hogy ellenünk dolgozzon. Ő maga elszakadt Istentől, és már nem képes szeretni. Ténykedése arra irányul, hogy elválassza az embereket Istentől és egymástól.

C. S. Lewis Csúrcsavar levelei című könyvében találóan írta le, hogyan játszódhat le észrevétlenül az emberek szétválasztása. Screwtape, a pokolbéli helyettes államtitkár leírja egy fiatal démonnak – unokaöccsének, Wormwoodnak –, hogy az hogyan választhatja el „páciensét”, egy fiatalembert az édesanyjától:

„Ha két ember éveken át együtt él, többnyire mindegyikük eljut odáig, hogy a másik bizonyos

hanghordozását vagy arckifejezését csaknem elviselhetetlenül bosszantónak találja. Erre az alapra tovább kell építened. Erősen tudatosítsd védenedben anyja szemöldökének azt a különös felrándulását, amely már gyermekkorában annyira viszszatasztító volt számára... Lopd be a gondolataiba, hogy anyja bizony tudja, mennyire ellenszenves ez neki, és szándékosan bosszantja vele... Azt persze ne is sejtse, hogy neki is vannak olyan szokásai, amelyek az anyját bosszantják ugyanígy. Mivel önmagát se nem látja, se nem hallja, ez könnyűszerrel megvalósítható.

A civilizált életben a családtagok közötti gyűlölködés rendszerint olyan ártalmatlan, odavetett szavakon át tör felszínre, amelyek önmagukban nem sértőek, de a hanglejtés vagy az időzítés révén arculcsapásként hatnak... Védened kívánja meg, hogy az ő megnyilatkozásait elfogulatlanul, bárminemű hátsó gondolat figyelembe vétele nélkül ítéljék meg, ugyanakkor azonban anyjának valamennyi megszólalását a hangsúly, az összefüggés és a gyanított szándék legteljesebb és legérzékenyebb értelmezésével latolgassa. Anyját arra kell biztatni, hogy ugyanúgy cselekedjék vele szemben. Így mindkettő emelt fővel, a saját ártatlansága felől teljesen vagy majdnem teljesen meggyőződve hagyja ott minden egyes összeszólalkozás színterét. Ismered az efféle megjegyzéseket: »Csak azt kérdeztem tőle, hány órákor lesz kész az ebéd, és máris megsértődött!« Ha ez a szokás jól meggyökeresedett, számtalanszor gyönyörködhetsz majd emberedben, amint határozottan sértő szándé-

kú megjegyzéseket tesz, utána meg panaszkodik, hogy a másik megsértődött” (C. S. Lewis)¹¹.

Ez az epizód az élet alapos megfigyeléséből kiindulva megmutatja, hogy apró kísértések, melyeknek nem tudunk ellenállni, gyakran milyen alattomosan tönkreteszhetik a kapcsolatokat.

A kísértések másik formája, amikor az emberek közti szeretet a testiségre redukálódik – ismert a szexualitás széles skálája –, technikákra két ember közti mély lelki kapcsolat helyett, amely egyedisége által tesz boldoggá. Emberi szeretetünk alkotóelemei a szexualitás, az erotika, a szellemi-lelki és a természetfeletti szeretet. Ezek egyensúlya itt erőteljesen felborul, így az ember a maga és mások számára élvezeti tárggyá válik, amelyet elhasználnál, aztán elfeled. Ez esetben szeretetről beszélni ugyanolyan furcsa lenne, mintha a részegséget az élvezet egy formájának neveznénk. Erich Fromm „A szeretet művészete” című klasszikusában ezzel kapcsolatban így írt: „Ösztönös vágyaink tökéletes kielégítése nem csak hogy nem alapja a boldogságnak, de még a lelki egészséget sem szavatolja” (E. Fromm).

Itt újra megmutatkozik, hogy milyen fontos a lelkek megkülönböztetése, nemcsak azért, hogy eljussunk az örökkévalóságba, hanem hogy már itt és most boldog életet élhessünk.

Ahhoz, hogy újra és újra a jót válasszuk, *többre* van szükségünk, mint emberi megkülönböztető-képességre. Isten felkínálja nekünk ezt a „többet”: a boldog élet három lényeges összetevőjét, melyeket épp az imént vizsgáltunk meg – a békességet,

11 Siklós József fordítása

az örömet, a szeretetet –, a Biblia a Szentlélek gyümölcseinek nevezi (vö. Gal 5,22).

A galatáknak írott levélben Pál apostol két utat állít szembe egymással: a gonosz hatalmak csábítására mondott igent és az Isten melletti döntést. Leírja, hogy milyen következménye van annak, ha hagyjuk, hogy sötét hatalmak vezessenek minket: a varázslást, az ellenségeskedést, a veszekedést, a féltékenységet, a megosztottságot említi, és még sok minden mást. Azután arról beszél, hogy hogyan hat lelkünkre az Isten melletti következetes elköteleződés. A legfontosabb három hatás a szeretet, az öröm és a békesség.

Láttuk, hogy a kísértő „imitációi” első pillantásra nagyon hasonlót ígérnek, de a valóságban a közelébe se érnek annak a szépségnek és mélységnek, amilyen boldogsággal az igazi békesség, a valódi öröm és az igaz szeretet ajándékoz meg minket. Valójában hamisítványok, amelyek nem adják meg nekünk azt, amire vágyunk.

A galatáknak írott levelében Pál így foglalja össze tanácsát: „A Lélek szerint éljete” (Gal 5,16). Ezek a szavak a mi gondolatainkat is összefoglalhatják: engedjük, hogy a Lélek vezessen minket döntéseinkben. Ő képessé tesz minket arra, hogy életünk játékezején az egyetlen lényeges szabályt betartva „gyűjtsük a pontokat”: mindig tartunk szemmel Isten „labdáit”, és belsőleg oldottan játszunk együtt vele. Ez a játék „életre-halálra megy, boldogságra vagy boldogtalanságra, időlegesre vagy örökkévalóra” (J. Kentenich).

Reméljük, hogy a Döntések Házában lélekben megtett út segíteni fog ebben.

Meghívás a valós Döntések Házába

Utunk a Döntések Házában véget ért. Most elhagyjuk ezt a házat, és visszatérünk a mindennapokba.

Egy virtuális házban jártunk, a helyiségeket és az utat belsőleg képzeltük el.

Mindez mégsem kitaláció, mert ez a ház létezik: mi, schönstattiak 100 év óta tapasztaljuk a Schönstatt-szentélyben és – ahogy telnek az évtizedek – a földgolyó sok-sok leányszentélyében is, hogy a Máriával kötött szeretetszövetség segít elkötelezett keresztényként élni.

A szentélyben megtapasztaljuk, hogy a Szűzanya tanácsadó, nevelőnő és anya. Segít nekünk a keresztség nagy ajándékából, istengyermekségünkben élni. Közvetíti számunkra a Szentlelket, hogy megtanuljuk megkülönböztetni a valódi boldogságot a hamistól. Hatása belülről változtat meg, segít, hogy a saját személyiségünkben és a másokban rejlő pozitív erőket felfedezzük és kibontakoztassuk.

Amit mi Schönstattban, a Máriával kötött szeretetszövetségben megélünk, és ami az életünket gazdagabbá és boldogabbá teszi, azt próbáltuk fentebb bemutatni képekben és példákon keresztül.

De a tapasztalati tudás jobb, mint az elméleti: ezért azt reméljük, hogy ez a könyvecske sokakat fog arra ösztönözni, hogy személyesen is útnak in-

duljanak, s meglátogassák és közvetlenül is megta-
pasztalják a valós Döntések Házát.

Ki tudja, a legközelebbi Schönstatt-szentély ta-
lán nincs is olyan messze¹². Szeretettel várunk min-
denkit, hogy a most megkezdett utat ott folytassa!

12 Magyarországon Óbudaváron található az egyetlen
Schönstatt-szentély.

Életünk döntések sorozata: némelyek közülük egészen aprók, mások nagy horderejűek...

Nehezebb a helyzet, ha olyan döntéseket kell meghoznunk, amelyek megváltoztatják életünket. Ebben az esetben is átéljük a döntés kínját, még akkor is, ha szabad akaratunkból dönthetünk...

Erre a kihívásra különbözőképpen reagálunk. Könyvünk a döntések meghozatalához kíván segítséget nyújtani.

ISBN 978-615-5149-83-2

9 786155 149832